

ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ

Σκέψεις για τη συνολική αποτίμηση της δράσης μας τα προηγούμενα χρόνια και το σχεδιασμό ενός αποτελεσματικού αντικαπιταλιστικού πολιτικού σχεδίου

Θάνος Ανδρίτσος, Ο.Β. Βόρεια ΙΙ, Οργάνωση Νέων Εργαζομένων Αθήνας

Περιεχόμενα

Αντί προλόγου:.....	2
Προς υπεράσπιση του πολιτικού σχεδίου.....	2
A. Σε ποια κατάσταση βρισκόμαστε σήμερα;.....	3
Ούτε απαξίωση.....	3
Ούτε αποθέωση.....	3
Αναγνώριση της πραγματικότητας χωρίς σκιαμαχίες και πλαστά δίπολα.....	4
B. Ερμηνείες για την κατάστασή μας.....	5
Φταίει ότι πήγαμε πιο «δεξιά».....	5
Φταίει ότι πήγαμε πολύ «αριστερά».....	6
Δε φταίμε ιδιαίτερα εμείς.....	6
Γ. Οι θέσεις του ΚΣ και η έλλειψη κεντρικής ιδέας.....	8
Μπορούμε να αποτιμούμε ποτέ;.....	8
Τι προτείνουν οι θέσεις του ΚΣ;.....	9
Κι εσύ τι προτείνεις;.....	10
Δ. Προϋποθέσεις για ένα μαζικό και αποτελεσματικό αντικαπιταλιστικό πολιτικό σχέδιο.....	11
I. Σωστή ανάλυση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, πρόβλεψη των εξελίξεων και των κοινωνικών τάσεων.....	11
II. Επαρκής προετοιμασία, συγκρότηση δυνάμεων στο εργατικό, νεολαιίστικο κίνημα.....	14
III. Αυξημένα αντανakλαστικά στις κρίσιμες στιγμές.....	15
IV. Πολιτικό πρόγραμμα που να ενώνει το σήμερα με το αύριο.....	17
V. Πολιτικό υποκείμενο, ικανό να επιδράσει στις εξελίξεις.....	22
Επίλογος.....	26
Αποτίμηση για το μέλλον όχι για το παρελθόν.....	26

Αντί προλόγου:

Οι συνεδριακές διαδικασίες προσφέρουν μια σημαντική ευκαιρία για εφ' όλης της ύλης συζητήσεις και αντιπαραθέσεις, για άνοιγμα θεμάτων που μένουν συχνά έξω από την «καθημερινή ζωή» των πολιτικών συλλογικοτήτων και για κατάθεση επεξεργασιών με τρόπο συνολικότερο από ότι μια σύντομη τοποθέτηση. Ο διάλογος που έχει ανοίξει μπροστά στο 4^ο συνέδριο της οργάνωσής μας εμπεριέχει αυτές τις πλευρές, καθώς αρκετές από τις πρώτες συμβολές συντρόφων και συντροφισσών επιχειρούν να αναμετρηθούν με ενδιαφέροντα και πολύ σοβαρά ζητήματα που πολλές φορές υποτιμώνται στις συζητήσεις και αναφέρονται πρόχειρα και βιαστικά στα πολιτικά ντοκουμέντα.

Παρότι θεωρώ πολύ σημαντική αυτή την προσπάθεια διεύρυνσης της συζήτησης και αναγνωρίζω ότι η εποχή απαιτεί κοπιαστική και βαθιά μελέτη και όχι μόνο εύκολες πολιτικολογίες, στο κείμενο αυτό **θα ασχοληθώ στοχευμένα με μια σειρά από ζητήματα που σχετίζονται με τη σημερινή κατάσταση της νΚΑ και του NAP, την αποτίμηση της προηγούμενης περιόδου και την αναγκαία πολιτική γραμμή για το μέλλον.** Ως εκ τούτου, η ροή της επιχειρηματολογίας ταιριάζει περισσότερο με μια προφορική τοποθέτηση παρά με ένα επαρκώς τεκμηριωμένο θεωρητικά πολιτικό κείμενο.

Προς υπεράσπιση του πολιτικού σχεδίου

Η επιλογή αυτή καθορίζεται και από μια αίσθηση που έχω για τη συζήτηση που γίνεται στην οργάνωση, που μάλιστα ενισχύεται από τις θέσεις του Κεντρικού Συμβουλίου και το διάλογο. **Φοβάμαι πώς τόσο το NAP όσο και η νΚΑ αντιμετωπίζουν σημαντική δυσκολία στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου και συνεκτικού πολιτικού σχεδίου που να απαντά στο σύνολο των δύσκολων ερωτημάτων που θέτει η πραγματικότητα.** Υπάρχουν περισσότερο ή λιγότερο σωστές πλευρές που αναδεικνύονται, υπάρχουν συμφωνίες και διαφωνίες πάνω σε ζητήματα, ωστόσο δεν υπάρχει κάποια κεντρική ιδέα που αναμετριέται με τη δύσκολη σημερινή κατάσταση και προτείνει δρόμους ξεπεράσματός της. Έτσι, ο διάλογος που τροφοδοτείται, είναι σχετικά άνευρος, κατακερματισμένος και σε μεγάλο βαθμό χωρίς κέντρο.

Δεν υποστηρίζω φυσικά ότι θα αποκαλύψω σε αυτό το κείμενο μια φανταστική πολιτική συνταγή για τα πάντα. Όμως δεν δέχομαι την απόρριψη της φιλοδοξίας για συνολικές απαντήσεις και υπερασπίζομαι την προσπάθεια για ένα ανατρεπτικό, αντικαπιταλιστικό πολιτικό σχέδιο, συνεκτικό και με φιλοδοξία να επιδράσει στην ιστορική εξέλιξη. Όσο ένα τέτοιο σχέδιο απουσιάζει, όσες επεξεργασίες και αν κατατεθούν, όσες μετωπικές ή μη πρωτοβουλίες κι αν γίνουν, όσες αναφορές ή συζητήσεις για κινητοποιήσεις κι αν λάβουν χώρα, θα είναι πάντα ελλιπείς και ανεπαρκείς.

Αυτός είναι ο λόγος ύπαρξης των πολιτικών συλλογικοτήτων, κομμάτων, οργανώσεων κτλ. Χρειάζεται να μελετούν επιστημονικά, ωστόσο η θεωρητική αναζήτηση υπάρχει και χωρίς αυτές. Χρειάζεται να πρωτοστατούν στην ταξική πάλη, όμως η ταξική πάλη θα υπήρχε και χωρίς αυτές. Ο λόγος ύπαρξης πολιτικών υποκειμένων στην ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος, είναι να αξιοποιούν τις θεωρητικές επεξεργασίες και φυσικά τις εμπειρίες από τους κοινωνικούς αγώνες για να διαμορφώνουν βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα πολιτικά σχέδια με τακτικούς και στρατηγικούς στόχους.

A. Σε ποια κατάσταση βρισκόμαστε σήμερα;

Στοιχείο που εντείνει την αίσθηση που προανέφερα, είναι ότι αν και οδεύουμε προς ένα συνέδριο που θα γίνει μετά από τόσο καθοριστικά γεγονότα¹, απουσιάζει μια συνολική καταγραφή της κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα η οργάνωση και η αντικαπιταλιστική Αριστερά. Η πραγματικότητα, ωστόσο, δεν μπορεί να απουσιάσει. Και η πραγματικότητα αυτή λέει ότι σε καθαρά οργανωτικό επίπεδο, τόσο το NAP όσο και η νΚΑ δεν εμφανίζουν κάποια σημαντική ενίσχυση σε σχέση π.χ. με μερικά χρόνια πριν. **Καθώς τα χρόνια περνούν υπάρχουν ποσοτικές και ποιοτικές αυξομειώσεις σε περιοχές και τομείς δουλειάς, ωστόσο θα ήταν ψευδές κάποιος να υποστηρίξει ότι έχει λάβει χώρα ή προβλέπεται κάποιο άλμα που να αποτελεί τομή ως**

1 Θυμίζω ότι η προηγούμενη πανελλαδική διαδικασία της νΚΑ έγινε τον Μάρτη του 2013, και το προηγούμενο συνέδριο τον Φεβρουάριο του 2010. Υπό μια έννοια, το συνέδριο αποτελεί την πρώτη πανελλαδική συνεδριακή διαδικασία που θα αποτιμήσει έναν ολόκληρο κύκλο για την ελληνική κοινωνία και την Αριστερά.

προς την οργανωτική μας ανάπτυξη και επιρροή. Εξαίρεση για τη νΚΑ αποτελεί η Ο.Ν.Ε. (κυρίως της Αθήνας) που είναι το πιο αναπτυσσόμενο και ελπιδοφόρο κομμάτι του ρεύματός μας. Σε γενικές γραμμές υπάρχει μια ποσοτική και ποιοτική στασιμότητα, με παραδείγματα ανάπτυξης αλλά και σοβαρές περιπτώσεις υποχώρησης τόσο στη νΚΑ, όσο και στο ΝΑΡ².

Ούτε απαξίωση...

Τη στασιμότητα αυτή, καθόλου δε την υποτιμώ ούτε τη θεωρώ δεδομένη. Έχουν υπάρξει πολλές οργανώσεις που επέδειξαν σημαντική αδυναμία να διατηρήσουν την πολιτική επιρροή που σε κάποια ιστορική περίοδο απέκτησαν. Το ΝΑΡ διατηρεί σημαντικές δυνάμεις και φυσικά η ευρύτερη πολιτική του επιρροή ξεπερνά κατά πολύ την οργανωτική του συγκρότηση. Είναι ο βασικός κορμός και το πολιτικό νεύρο της αντικαπιταλιστικής, εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς στην Ελλάδα και δικαιούται να διατηρεί μια περηφάνια ότι χωρίς την ύπαρξή του, η κατάσταση στο κίνημα και στην Αριστερά θα ήταν κατά πολύ χειρότερη. Και το πιο σημαντικό, είναι ότι ο οργανωτικός του ιστός περιέχει μερικές από τις πιο πρωτοπόρες δυνάμεις του νεολαιίστικου και εργατικού κινήματος, ανθρώπους με σταθερή και αναγνωρισμένη δράση στο κίνημα. Το ΝΑΡ και η νΚΑ απέχουν από το να είναι ένας πλειοψηφικά φοιτητικός αριστερός χώρος με λιγοστές ακόμα δυνάμεις στις μεγαλύτερες ηλικίες, που καθορίζεται από εφήμερες πολιτικές επιλογές. Για το λόγο αυτό, συντηρεί μια σοβαρή επιρροή σε ευρύτερα ακροατήρια αγωνιστών/τριων της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς την ίδια στιγμή που πολλές άλλες προσπάθειες αποτυγχάνουν σε αυτό.

Ούτε αποθέωση...

Η άλλη όψη της υποτίμησης της επιρροής του ρεύματός μας, είναι η παρουσίαση της «αντοχής» που επιδεικνύει, ως περίπου αυταξία. Την τελευταία περίοδο, στα πλαίσια της κουβέντας που έχει ανοίξει, πληθαίνει μια αίσθηση δικαίωσης που προκύπτει από το ότι «εμείς αντέχουμε» σε αντίθεση με άλλους συγγενείς χώρους που βιώνουν (ή πιθανολογούμε ότι βιώνουν) μεγαλύτερη κρίση. Δεν κατηγορώ κανέναν/καμία ότι αρκείται στη σημερινή μας κατάσταση, άλλωστε το επιχείρημα συνήθως κατατίθεται ως εξής: «Δεν μας αρκεί που αντέχουμε, ωστόσο δείτε τι γίνεται και δίπλα». Υποστηρίζω, ωστόσο, ότι πολλές φορές στον εσωτερικό μας διάλογο (ειδικά στη νεολαία), υπάρχει είτε μια ελλιπής εικόνα για την οργανωτική μας κατάσταση είτε μια συνειδητή υπερβολή ως προς το μέγεθος, την επιρροή και τη σημασία μας. Καλό είναι να πατάμε σε μια πραγματική καταγραφή της κατάστασης και ας βγάλουμε διαφορετικά συμπεράσματα.

Αναγνώριση της πραγματικότητας χωρίς σκιαμαχίες και πλαστά δίπλοια.

Επαναλαμβάνω: **Χωρίς ωραιοποιήσεις και χωρίς υποτίμηση, εκτιμώ ότι το ΝΑΡ και η νΚΑ απέτυχαν να επωφεληθούν σε μεγάλο βαθμό από τις τεκτονικές αλλαγές που συντελέστηκαν στην ελληνική κοινωνία από το 2010 και έπειτα.** Αλλαγές υπάρχουν και δε θα γινόταν να μην υπάρχουν. Ωστόσο δεν υπάρχει μια τέτοια αλλαγή που να αξίζει να θεωρηθεί τομή προς τα μπρος. Η βασική ανασυγκρότηση και οργανωτική ανάπτυξη της νΚΑ έγινε στα χρόνια που ακολούθησαν το φοιτητικό κίνημα του 06-07 και τον Δεκέμβρη του 08 και τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σε γενικές γραμμές στασιμότητα. Στο ΝΑΡ και στον ευρύτερο χώρο, η σοβαρή αναβάθμιση που υπήρξε μετά τη συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, έχει σε πολύ μεγάλο βαθμό αναιρεθεί και αυτό αποτυπώνεται κατά κύριο λόγο στο σημερινό εκφυλισμό της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, που ξεκίνησε σαν ένα εκπληκτικά πιο αισιόδοξο εγχείρημα, αλλά και στον οργανωτικό ιστό του ΝΑΡ, μέχρι και στα περισσότερα από τα πολιτικοσυνδικαλιστικά μας μορφώματα σε χώρους δουλειάς και γειτονιές.

Δε θεωρώ ότι ο κύκλος που άνοιξε το 2009 έχει ολοκληρωθεί διεθνώς και στην Ελλάδα, ούτε μετράω την πολιτική επιρροή και παρέμβαση μόνο με απόλυτους αριθμούς, ωστόσο φαίνεται πώς το ΝΑΡ και η νΚΑ βγαίνουν μετά από όλη αυτή την περίοδο, όχι αισθητά διαφορετικοί από πριν. Όχι αισθητά περισσότεροι, όχι αισθητά ανανεωμένοι πολιτικά και σε στελεχειακό δυναμικό, όχι αισθητά καλύτεροι.

Οφείλουμε να σταθούμε σοβαρά στις αιτίες, αναγνωρίζοντας προφανώς ότι υπάρχουν πολιτικοί λόγοι που υπερβαίνουν τις ατομικές στάσεις και αντιπαραθέσεις. Προσωπικά είμαι μέλος της νΚΑ από το 2004

2 Δεν έχει νόημα, ούτε πρέπει σε αυτό το κείμενο να γίνει αναλυτικότερη εστίαση στην οργανωτική μας κατάσταση, ωστόσο αν υπάρχει διαφορετική άποψη, καλό είναι να στοιχειοθετηθεί και να μη βασίζεται σε εξάρσεις κομματικού πατριωτισμού

και μέλος του ΚΣ και του γραφείου του για αρκετά χρόνια. Προφανώς θεωρώ ότι μου αναλογεί μερίδιο των ευθυνών και φυσικά δεν χρεώνω τα θετικά ή τα αρνητικά στη μια ή την άλλη ηγεσία, στην τάδε εποχή, τη δείνα γραμμή κτλ. Αισθάνομαι κομμάτι μια συλλογικής διαδικασίας με ό,τι επιτυχίες ή αποτυχίες έχει αυτή. Μια σκιαμαχία για το πότε πήγαινε καλύτερα ή χειρότερα η οργάνωση ή μια αναμέτρηση πλαστών διπόλων μεταξύ κάποιων που συμβάλλουν στην εργατική δουλειά και κάποιων που είναι με τα «πολιτικά κόλπα», μόνο κακό μπορεί να προσφέρει στην πραγματική ανάδειξη των πολιτικών ζητημάτων³.

3 Θα μπορούσα να σταθώ περισσότερο σε μια τέτοια περιρρέουσα συζήτηση που υπάρχει εδώ και αρκετό καιρό αλλά δε θα το κάνω. Δε θεωρώ την οργανωτική ανασυγκρότηση της νΚΑ μετά το 3^ο συνέδριο και τις σημαντικές επιτυχίες της ΑΝΤΑΡΣΥΑ στα πρώτα χρόνια της, αποτέλεσμα κάποιων πολιτικών αποφάσεων ή στελεχών αλλά αποτέλεσμα μια συλλογικής και μακροχρόνιας προσπάθειας, «από τα πάνω» και «από τα κάτω». Έτσι και η οργανωτική ανασυγκρότηση της Ο.Ν.Ε. και οι επιτυχημένες προσπάθειες π.χ. της Attack δεν μπορούν να αναγνωστούν ως ένα μονοσήμαντο αποτέλεσμα μιας πραγματικά σημαντικής ειδικής δουλειάς καθώς συνδέονται με μια ευρύτερη και μακροχρόνια αύξηση της επιρροής του ρεύματός μας (τεκμήριο για αυτό είναι ότι μετριούνται στα δάχτυλα τα μέλη των οργανώσεων νέων εργαζομένων που να μην ήταν περισσότερο ή λιγότερο ενεργά σε σχήματα ΕΑΑΚ). Σε κάθε περίπτωση τίποτα από τα παραπάνω (ή και από άλλα, όπως π.χ. τη δουλειά στις γειτονιές και τις κινήσεις πόλης στην οποία το τελευταίο διάστημα συμμετέχω) δε τα θεωρώ περισσότερο ή λιγότερα «δικά μου» από κάθε άλλης συντρόφισσας και συντρόφου.

B. Ερμηνείες για την κατάστασή μας

Φταίει ότι πήγαμε πιο «δεξιά»⁴

Εδώ και 2-3 χρόνια, ολοένα και αυξάνονται οι φωνές εντός του ΝΑΡ που υποστηρίζουν ότι για τη σχετική στασιμότητά μας, οφείλεται ότι δεν ήμασταν επαρκώς αντικαπιταλιστές, επαναστάτριες, σκληροί ενάντια στο ρεφορμισμό, ότι δείξαμε ανοχή ή ακόμα χειρότερα ότι υποταχθήκαμε σε σχέδια συμμαχικών πολιτικών δυνάμεων, ότι ασχολούμασταν μόνο με τις μετωπικές πρωτοβουλίες, ότι αφήσαμε στην άκρη το πολιτικό κεκτημένο του Α ή του Β συνεδρίου κ.α., ότι δε σπάσαμε τις σχέσεις μας με κομμάτια του ΣΥΡΙΖΑ από το 2010 ή από πιο παλιά, ότι ακόμα έχουμε επαφές με το νέο ρεφορμισμό της ΛΑΕ κ.α. Αρχή αυτής της «δεξιάς» μετατόπισής μας είναι άλλοτε η απόφαση για τη συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, άλλοτε η επιλογή συνεργασίας με τη ΜΑΡΣ, άλλοτε κάποια απόφαση ή και κάποια μεμονωμένα στελέχη⁵.

Η βασική αφετηρία αυτών των απόψεων είναι ότι κριτήριο της επιτυχίας μιας πολιτικής γραμμής είναι το πόσο επαναστατικό είναι το περιεχόμενό της. Και η επαναστατικότητα του περιεχομένου καθορίζεται από το πόσο κοντά είναι στις αναλύσεις μας. Ορισμένες φορές αναφερόμαστε στην ανάγκη «βαθέματος του περιεχομένου» χωρίς να έχουμε στο μυαλό μας τι ακριβώς θέλουμε να «λέει» αυτό το βαθύ περιεχόμενο. Το περιεχόμενο είναι ένα από τα κριτήρια για μια πολιτική γραμμή, αλλά σαφέστατα δεν είναι το μόνο. **Αν ίσχυε αυτό, γιατί δεν είχαμε κάνει ένα άλμα (έστω στα όρια των δυνατοτήτων της τότε εποχής) πριν τη συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ;** Γιατί το ΜΕΡΑ παρέμενε καθηλωμένο; Γιατί δεν πέτυχαν περισσότερα μέσα στην κρίση ρεύματα όπως το ΕΕΚ ή άλλες προσπάθειες που συμμετείχαν και σύντροφοι/ισσες που αποχώρησαν από το ΝΑΡ λόγω αυτής της «μετατόπισής» του; Και πρόσφατα, αφού η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, όπως υποστηρίζεται, ξεκαθάρισε τις θέσεις της με το ρεφορμισμό μετά τη συγκρότηση της ΛΑΕ, γιατί δεν κερδίζει πολιτική επιρροή και μέλη; Γιατί οι καλύτερες επιδόσεις όλων των εγχειρημάτων μας σε σωματεία, ομοσπονδίες, τοπικές και περιφερειακές εκλογές έγιναν παράλληλα με το άλμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ;

Η βασική υπόθεση αυτής της σκέψης είναι ότι όσο πιο πολύ φωνάζεις για το πόσο κακός είναι ο ρεφορμισμός τόσο πιο πολύ θα πείσεις ότι εσύ είσαι η πιο επαναστατική φωνή και ο λαός θα έρθει μαζί σου. Ως ΝΑΡ και ΑΝΤΑΡΣΥΑ τσιμπήσαμε λίγο –συνεχίζει η σκέψη– στο παραμύθι του ΣΥΡΙΖΑ, για αυτό δεν μπορέσαμε να επιδράσουμε περισσότερο και βιώνουμε σήμερα κι εμείς προβλήματα. **Είναι ένας συλλογισμός που στερείται λογικής συνοχής. Πρώτον διότι κανείς δεν μπορεί στα σοβαρά να κατηγορήσει την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και το ΝΑΡ για «πλάτες» στον ΣΥΡΙΖΑ. Στην πολιτική μετράνε τα χοντρά, ανεξάρτητα με το τι έλεγε ή έγραφε ο καθένας/ η καθεμία, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ καταγράφηκε (και σωστά) ως ένα ρεύμα διαφορετικό και σε σύγκρουση με τον ΣΥΡΙΖΑ. Δεύτερον, γιατί εκτός της ΑΝΤΑΡΣΥΑ και άλλοι χώροι δεν «μπήκαν» στο ρεύμα του ΣΥΡΙΖΑ, με πρώτο και κύριο το ΚΚΕ. Ούτε αυτό κέρδισε πολλά περισσότερα, και αν έχει σήμερα μια αναμικτή αύξηση στην επιρροή του, περισσότερο αυτή εκφράζει ένα σιχτίρισμα στον ΣΥΡΙΖΑ παρά μια ενεργή πολιτική στράτευση.**

Το να μην υποσείς κι εσύ την ήττα και την απογοήτευση που έφερε στο κίνημα ο ΣΥΡΙΖΑ, απαιτούσε και απαιτεί κάτι πολύ βαθύτερο από το να φωνάζεις όσο πιο δυνατά μπορείς το πόσο κακός ήταν ή είναι. Απαιτεί κάτι πολύ περισσότερο από το να κλίσεις σε όλες τις πτώσεις εκατό φορές την ανάγκη αντικαπιταλιστικής ανατροπής. Και σίγουρα απαιτεί κάτι πολύ διαφορετικό από το να θεωρείς εκ των υστέρων ότι θα έπρεπε να μην είχες ποτέ καμία σχέση με τον κόσμο που στήριξε αυτό το ρεύμα.

Φταίει ότι πήγαμε πολύ «αριστερά»

Αν από τη μια πλευρά υπάρχει μια μόνιμη ερμηνεία- κριτική για διάφορες ρεφορμιστικές αποκλίσεις που μας κρατάνε καθηλωμένους, από την άλλη υπάρχει η εξίσου μόνιμη κριτική- ερμηνεία ότι για όλα τα κακά υπάρχει μια μοναδική αιτία που είναι ο αριστερισμός- σχεταρισμός μας. Αν και –κατά τη γνώμη μου– έχει αρκετή βάση μια ένσταση σε τέτοιες πλευρές μας, θεωρώ ότι η ατέρμονη «ενοτητολογία» είναι ιδιαίτερα προβληματική και δεν απαντά στα ερωτήματα. Αν και δε θεωρώ ότι κατατίθεται μια τέτοια

4 Ας κρατήσουμε το «δεξιά» και «αριστερά» ως σχηματικές, τρόπος του λέγειν, φράσεις και όχι με την ουσιαστική πολιτική τους σημασία.

5 Ξέρω ότι αδικώ τις απόψεις αυτές και τις παρουσιάζω κάπως σαν καρικατούρες, αλλά έτσι γίνεται συνήθως όταν περιγράφεις κάτι με το οποίο διαφωνείς. Τουλάχιστον εγώ το αναγνωρίζω σε αντίθεση με πολλές άλλες καρικατούρες απόψεων που αναπαράγονται στην πιάτσα.

σκέψη στην οργάνωση, υπάρχουν πλευρές της στην κουβέντα μας και αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης στην Αριστερά.

Η υπόθεση που βασίζεται αυτή η σκέψη ότι το περιεχόμενο είναι δευτερεύον ή δεδομένο και το βασικό ζήτημα είναι η ενότητα της Αριστεράς ή κάποιων κομματιών της που συμφωνούν ενάντια στο μνημόνιο, στο ευρώ, στην κυβέρνηση κτλ. Στην αποτίμηση της περιόδου τοποθετεί τα λάθη στις διάφορες ενωτικές πρωτοβουλίες συνήθως πριν από κάποιες εκλογικές μάχες που είτε δεν πάρθηκαν είτε πάρθηκαν μερικώς. Δε θα επιχειρηματολογήσω ενάντια στη μονομέρεια αυτής της άποψης καθώς δεν καρποφορεί στην οργάνωση. Ούτε αυτή μπορεί εύκολα να περηφανεύεται για το δίκιο της, καθώς αδυνατεί να αιτιολογήσει γιατί διάφορες ενωτικές προσπάθειες δεν πήγαν καλά, γιατί η ΛΑΕ δεν ενέπνευσε εξ αρχής και γιατί πολιτικοί χώροι που συγκροτήθηκαν στη βάση αυτής της λογικής βρίσκονται σε ακόμα μεγαλύτερη κρίση.

Δε φταίμε ιδιαίτερα εμείς

Παρά τις διαφωνίες μου με τις δύο παραπάνω ερμηνείες, αυτή η ερμηνεία που πραγματικά με αποκαρδιώνει είναι ότι για τη στασιμότητά μας δε φταίμε και τόσο. Εμπεριέχει όψεις της αλήθειας, ωστόσο είναι μεθοδολογικά λανθασμένη. Προφανώς κανείς και καμία δεν υποστηρίζει ότι τα κάνουμε όλα τέλεια. Αναδεικνύονται πλευρές ολιγωρίας, θεωρητικής ανεπάρκειας και λανθασμένων χειρισμών, καταγράφεται μια ενίοτε σκληρή αλλά αφηρημένη αυτοκριτική, ωστόσο η γενική υπόθεση είναι ότι κάναμε αυτά που μπορούσαμε. Η κατάσταση στο κίνημα, η διεθνής συγκυρία, οι συσχετισμοί στην Αριστερά, η οργανωτική αδυναμία και οι παλινωδίες της ΑΝΤΑΡΣΥΑ ή του ΝΑΡ, διαμόρφωσαν τα όρια μας. Ίσως κάποια πράγματα μπορούσαν να πάνε αλλιώς, ωστόσο αυτοί/ες που μιλάνε για δυνατότητες μεγαλύτερων τομών δεν κατανοούν τις δυσκολίες και υπερεκτιμούν στιγμές όπως οι πλατείες ή το δημοψήφισμα. Υπάρχουν δύο βασικά λάθη. Το πρώτο είναι η υποτίμηση των συσχετισμών και το δεύτερο το να μη θεωρείς δική σου αδυναμία την ανικανότητα αλλαγής τους. Αν προχωράς μόνος/η στο δάσος και σου επιτεθεί μια αγέλη λύκων πιθανώς να σε σκοτώσει. Δε φταις που δε τους νίκησες, αλλά αυτό δεν αναιρεί την ήττα σου. Ας έβρισκες τρόπο να σωθείς ή ας γινόσουν εσύ ο λύκος και η αγέλη.

Η επαναστατική προοπτική, παρότι προκύπτει από την εξέλιξη του καπιταλισμού, δεν είναι και το πιο πιθανό από τα σενάρια. Ένα επαναστατικό κομμουνιστικό ρεύμα, ειδικά στην εποχή μας, συγκροτείται γνωρίζοντας ότι κινείται κόντρα στον καιρό, με τους συσχετισμούς εναντίον του. Αν έχει λόγο ύπαρξης, είναι για να αμφισβητήσει την πορεία των πραγμάτων, για να μπει «σφήνα» στη ροή της ιστορίας. **Το φόρτωμα των ευθυνών για την αδυναμία σου στην ίδια την αδυναμία σου, είναι η ουσιαστική αυτοαναίρεσή σου. Το ΝΑΡ γεννήθηκε από την αναγνώριση της ήττας της επίσημης Αριστεράς και της αστικοποίησης του συνδικαλιστικού κινήματος. Αν ήταν αλλιώς δε θα είχε φτιαχτεί καν.**

Σπεύδω να δηλώσω πως δεν βάζω τον πήχη πολύ ψηλά, στο αν θα μπορούσε την πενταετία αυτή να έχει γίνει προλεταριακή επανάσταση. Η κριτική που ασκείται και η απογοήτευση που έχει εξωτερικευτεί δεν προκύπτει από τη μικροαστική ανυπομονησία για μια άμεση επιτυχημένη επανάσταση. Αυτό είναι μια σκόπιμη παραχάραξη του προβληματισμού. Ο πήχης θα μπορούσε να είναι αλλού. **Στη δυνατότητα ουσιαστικού μετασχηματισμού του ΝΑΡ και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, στη δυνατότητα μετά από τέτοιες τεκτονικές αλλαγές που συντελέστηκαν τα τελευταία χρόνια, να είχε διαμορφωθεί ένα μαζικό, ανατρεπτικό, δημοκρατικό, ελκτικό για τη νέα γενιά και την πρωτοπορία των αγώνων πολιτικό ρεύμα, μέτωπο και κόμμα.** Με τάσεις θεωρητικής και οργανωτικής ανόδου, σχέσεις με πλατιά εργατικά στρώματα, εμπλοκή σε νέα όργανα εργατικής πολιτικής, νέες πολιτικοποιήσεις και ανασυνθέσεις μεταξύ των εκατομμυρίων ομάδων του εξωκοινοβουλίου. Με κοινοβουλευτική εκπροσώπηση (που μόνο μια χαζοχαρούμενη πολιτικοποίηση δεν αναγνωρίζει τη σημασία της), με κατοχύρωση μιας θέσης στις συνειδήσεις των λαϊκών στρωμάτων ως έναν σοβαρό ανατρεπτικό πόλο. Εκτιμώ ότι οι δυνατότητες αυτές υπήρχαν και μπορούν να υπάρξουν και σήμερα. Υπήρχαν στις πλατείες, υπήρχαν μετά το δημοψήφισμα και την αναίρεσή του.

Αν θέλουμε μπορούμε να τις αρνηθούμε. Να υποστηρίξουμε, μαζί με το ΚΚΕ, ότι όλα αυτά που γίνανε δεν ήταν και φοβερά. Απλά ο ΣΥΡΙΖΑ πήρε τη θέση του ΠΑΣΟΚ και όλα συνεχίζονται όπως πριν. Ο Δεκέμβρης ήταν ένα έργο προβοκατόρων και οργισμένων νέων, η διετία 10-12 ένα ανώριμο, μικραστικό κόλπο του ρεφορμισμού, οι «παρελάσεις του λαού», ένδειξη του θολού αντιμνημονιακού τόξου σε συνεργασία με τον εθνικισμό, οι πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, φιλανθρωπία, η ΒΙΟΜΕ, εγχείρημα φιλικό προς το σύστημα

και βέβαια το δημοψήφισμα, ένα στημένο παιχνίδι που πέσαμε στην παγίδα του. Να υποστηρίξουμε ότι όλα αυτά δεν έχουν σημασία, γιατί κάποτε θα έρθει ένα οργανωμένο εργατικό κίνημα, απολύτως αποκαθαρμένο από ρεφορμιστικές αυταπάτες, που δε θα σπάει ούτε τζάμι, που δε θα πέφτει σε καμία πατριωτική παγίδα, ούτε βέβαια θα γραφειοκρατικοποιείται και συντηρητικοποιείται. Μπορούμε να το πούμε, γνωρίζοντας ότι φυσικά δε θα πειστεί κανένας πραγματικά, αλλά τουλάχιστον θα έχουμε βρει το φάρμακο για να μη δινόμαστε ολοκληρωτικά σε αγώνες και λαϊκά σκιρτήματα και άρα δε θα απογοητευόμαστε μετά την πιθανή ήττα τους. Μόνο που αν ισχύει ότι αν μοιάζεις με το ΣΥΡΙΖΑ, σε κερδίζει ο ΣΥΡΙΖΑ, ισχύει και από την άλλη ότι αν μοιάζεις με το ΚΚΕ, σε κερδίζει το ΚΚΕ. Το κόμμα με 9 δεκαετίες αγώνα και θυσία, που και το ΠΑΜΕ με τα τόσα σωματεία του έχει, και τον Άρη αποκατέστησε. Δεν είναι τυχαίο ότι η πίεση που ασκείται ή ασκήθηκε στο χώρο μας ήταν και είναι και από τις δύο κατευθύνσεις.

Εγώ τουλάχιστον θα ένιωθα ολοκληρωτικά ακυρωμένος αν αποτιμούσα ως περίπου ανούσια ή παρεμφερή με οποιαδήποτε άλλη αγωνιστική στιγμή, τα γεγονότα των πλατειών, του δημοψηφίσματος, των καταλήψεων, της 12^{ης} Φλεβάρη. Τις στιγμές που ένιωθες ότι το έδαφος βράζει και πράγματι μπορεί κάτι καινούριο να ανθίσει σπάζοντας την ασφάλτο. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να έχουμε μια σχετική συνέπεια μεταξύ λόγων και αποτιμήσεων. **Δεν μπορεί να θεωρούμε ώριμες τις συνθήκες για να προβάλλουμε ως άμεσα αιτήματα την παύση πληρωμών, την έξοδο από ευρώ / ΕΕ, να καλούμε σε πολυήμερες απεργίες και εξεγέρσεις, και μετά να κάνουμε αποτίμηση ότι τελικά δεν ήταν ώριμες. Ειδικά όταν αυτή η αποτίμηση δεν οδηγεί στο να αλλάξουμε τη γραμμή μας. Πρόκειται για μια πολιτική σχιζοφρένεια που παράγει πολιτική παράλυση και οδηγεί σε διαδοχικά κύματα απογοητεύσεων και αποστρατεύσεων.**

Αυτά δεν παράγονται από την ελλιπή πίστη στην επανάσταση, την κρυφή ελπίδα προς το ρεφορμισμό, την κούραση, τον καριερισμό κ.α. **Όταν αποδεχόμαστε ότι από τη μεγαλύτερη πολιτική αστάθεια των τελευταίων 40 χρόνων δεν μπορούσαμε να πετύχουμε μια ουσιαστική τομή προς τα μπρος, τότε, φοβάμαι πως, δύο λύσεις μένουν. Είτε η απογοήτευση και αποστράτευση (με πολλές παραλλαγές εντός τους), είτε η συνειδητή άρνηση αναμέτρησης με το «μεγάλο» αυτό πρόβλημα και η μετάθεση της ενασχόλησης στην καθημερινή πολιτική δουλειά. Τα οργανωτικά καθήκοντα είναι αμέτρητα και σίγουρα μπορούν να καλύψουν όλο το χρόνο και τη σκέψη, έτσι ώστε η συνεχής αναμέτρηση και το «τι θα μπορούσε να πάει αλλιώς;» να φαίνεται φλύαρη ολιγωρία. Μέχρι πριν λίγο καιρό εξοργιζόμουν με τη στάση αυτή. Σήμερα την κατανοώ και τη σέβομαι. Η διαρκής επανάληψη ενός προβληματισμού για διάφορες φοβερές δυνατότητες πολιτικών μετασχηματισμών μπορεί να γίνει παραλυτική. Είναι και άλλοθι αποστράτευσης. Άλλωστε, τα επαναστατικά ρεύματα υπάρχουν για την κάθε μέρα, για τον κάθε αγώνα, για τη σύνδεση μεταξύ του «μικρού» με το «μεγάλο», για την προετοιμασία των στιγμών.**

Μη μου μιλάς για τίποτα δεν ξέρω ν' απαντήσω μες τα ερείπια του καιρού ζωή πάω να χτίσω.

Την κατανοώ αυτή τη στάση. Όμως, μπροστά σε μια κεντρική συνεδριακή διαδικασία, δεν μπορώ να αποδεχτώ την αποφυγή αναμέτρησης με τα μεγάλα πολιτικά μας όρια.

Γ. Οι θέσεις του ΚΣ και η έλλειψη κεντρικής ιδέας

Μπορούμε να αποτιμούμε ποτέ;

Ακριβώς επειδή οι θέσεις του ΚΣ, διακατέχονται ρητά ή άρηρητα από την τελευταία ερμηνεία, ότι κάναμε περίπου αυτά που μας αναλογούσαν, αρνούνται να αναμετρηθούν με τα όρια και τις κεντρικές πολιτικές μας αδυναμίες. Η λογική συνέπεια είναι η αδυναμία συγκρότησης ενός κεντρικού πολιτικού σχεδίου με φιλοδοξία να αλλάξει αισθητά τα δεδομένα. Απόρροια αυτού είναι η άνευρη συζήτηση που διεξάγεται.

Σε ένα βαθμό, είναι επίδραση της γενικής ύφεσης που περνά το κίνημα. Ωστόσο, **από πού προκύπτει ότι η ήττα ενός γύρου αγώνων, ή η υποχώρηση του κινήματος γενικά, θα φέρνει πάντα κρίση σε όλα τα πολιτικά ρεύματα;** Πρόκειται για μια άποψη που αναπαράγεται φανερά ή υπόγεια στο ΝΑΡ και τη νΚΑ, εμφανίζεται περίπου ως αυταπόδεικτη, ωστόσο είναι πολύ προβληματική. Είναι λογικό οι δυνάμεις της Αριστεράς να πλήττονται όταν πλήττεται το κίνημα. Ωστόσο **οι επαναστατικές δυνάμεις, οφείλουν από τα σκαμπανεβάσματα των αγώνων, από τα όρια που κάθε φορά που βρίσκεται η ταξική πάλη, να βγαίνουν ενισχυμένες σε πολιτικά συμπεράσματα και αγωνιστές/ τριες που συνειδητοποιούν την αναγκαιότητα της κομμουνιστικής στράτευσης και του επαναστατικού μετασχηματισμού των αγώνων.**

Βρισκόμαστε σε αυτή την κατάσταση; Σε μια φάση σχετικής υποχώρησης του κινήματος αλλά συγκρότησης της πρωτοπορίας που θα επιδιώξει τη νέα έφοδο; Φοβάμαι πως όχι. Επιχειρείται μια θεωρητική τεκμηρίωση μιας συνεχούς λούπας κατά την οποία όταν το κίνημα βρίσκεται στα πάνω του, τότε και η επαναστατική Αριστερά θα κερδίζει, ενώ όταν το κίνημα πέφτει, τότε θα πέφτει μαζί του και η επαναστατική Αριστερά. Η ιστορία, ειδικά η μεταπολεμική, είναι γεμάτη από οργανώσεις της επαναστατικής, άκρας Αριστεράς που κολύπησαν μέσα στα κύματα των διαδοχικών φάσεων του κινήματος, βρέθηκαν σε διάφορες στιγμές ακόμα και πάνω στα κύματα αυτά, αλλά σχεδόν χαθήκαν όταν ήρθε η άμπωτη.

Επίσης, πρέπει πάντα να υπάρχει δυνατότητα για λογαριασμό. Έστω μερικό, καθώς ποτέ δεν ολοκληρώνονται πλήρως κάποιοι κύκλοι στην ταξική πάλη. Πρέπει να μπορούμε να πούμε ότι σε σχέση με τότε, π.χ. ένα συνέδριο, μια σοβαρή πολιτική εξέλιξη (όπως π.χ. το ξέσπασμα της κρίσης) τώρα, π.χ. σε ένα επόμενο συνέδριο, μια μεγάλη πολιτική στροφή, όπως (π.χ. οι εκλογές του Σεπτεμβρίου του 15 και το πέρασμα του ΣΥΡΙΖΑ ολοκληρωτικά στο μνημονιακό στρατόπεδο) τι έχουμε καταφέρει; Μια μεθοδολογία που επαναλαμβάνεται, δυστυχώς, και στο NAP και τη νΚΑ, είναι να εναποτίθεται στο μέλλον αυτή η αποτίμηση, καθώς οι κύκλοι εμφανίζονται ως μονίμως ανολοκλήρωτοι. **Σχετικοποιούνται έτσι τα πάντα και μένει στο μέλλον να κρίνει την ορθότητα της πολιτικής μας γραμμής. Όμως το μέλλον είναι απροσδιόριστο και διαρκεί πολύ, άρα μπορεί να εναποτίθεται πάντα σε μια επόμενη στροφή, η αξιολόγηση της γραμμής.** Βέβαια, οι οργανώσεις δεν είναι στατικοί οργανισμοί, έτσι η όποια αποτίμηση γίνεται στο μέλλον, δε θα έχει καν τους ίδιους συμμετέχοντες στο διάλογο⁶. Και το σημαντικότερο: Μια πολιτική επιλογή που σε μια χρονική στιγμή μπορεί να φέρει θετικά αποτελέσματα, δε σημαίνει ότι μπορεί να φέρει και σε μια άλλη τα ίδια. Ωστόσο αυτό δεν τεκμηριώνει την ορθότητα της μη λήψης της εξ αρχής.

Τι προτείνουν οι Θέσεις του ΚΣ;

Οι θέσεις του Κ.Σ. δεν αποτυγχάνουν απλά να αποτιμήσουν τα όριά μας, αλλά αδυνατούν να παρουσιάσουν μια κεντρική ιδέα, έστω ένα κεντρικό σύνθημα για το συνέδριο μας. **Η βασική πολιτική πρόταση είναι ουσιαστικά να κάνουμε κάπως καλύτερα αυτά που μέχρι τώρα κάνουμε.** Να δουλέψουμε καλύτερα στο κίνημα, σε όποια πρωτοβουλία έχουμε πάρει, να πάμε με ισχυρή ΑΝΤΑΡΣΥΑ και να προχωρήσουμε στο νέο κομμουνιστικό φορέα. Αυτό είναι το κεντρικό μήνυμα των θέσεων του ΚΣ.

Για το λόγο αυτό, υπάρχει μια υπερβολική εστίαση στη συζήτηση στα επιτεύγματα που έχουμε ως NAP και νΚΑ στη δουλειά μας στους χώρους. Μάλιστα, υπάρχει μια συνειδητή και άδικη προσπάθεια να ταυτιστεί η κριτική στην κεντρική κατεύθυνση της οργάνωσης με την υποτίμηση της καθημερινής δουλειάς κάθε συντρόφισσας και συντρόφου. **Χωρίς να υποτιμώ την παραμικρή προσπάθεια, υποστηρίζω με σαφήνεια και με την σχετικά πλήρη εικόνα που έχω από το NAP και τη νΚΑ της Αθήνας, ότι δεν πιστεύω στη δυνατότητα ενός σοβαρού μετασχηματισμού μας μέσα από μια βελτίωση της δουλειάς που ήδη κάνουμε.** Το λέω καθαρά. Αν υπήρχε περίπτωση να συμβεί αυτό, θα υπήρχαν τέτοια δείγματα, και αυτά που έχουμε μέχρι στιγμής είναι ανεπαρκή. Ακόμα και σήμερα, η συντριπτική πλειονότητα των μελών μας προέρχεται από τις πολιτικοποιήσεις των φοιτητικών και σπουδαστικών της χρόνων, είτε επί ΚΝΕ, είτε αργότερα. Όχι μόνο στη νΚΑ, αλλά και στο NAP, είναι πολύ λίγες οι περιπτώσεις αγωνιστών/τριων που οργανώθηκαν στο NAP (όχι στην ΚΝΕ και μετέπειτα στο NAP) από τη πρωτογενή δουλειά μας σε κάποιο χώρο (εκτός των σπουδών) ή από τη στάση μας σε έναν εργατικό αγώνα. Επίσης χρειάζεται να ξύσουμε λίγο

6 Είναι τεράστια μια συζήτηση για το πώς μπορεί να παραμορφωθεί υπέρ της διαρκούς διατήρησης της γραμμής, ο εσωτερικός διάλογος. Θα παραθέσω μόνο ένα απόσπασμα από ένα κείμενο του Dunkan Hallas που εστίαζε σε τροτσκιστικές οργανώσεις του 50 και του 60, με την ελπίδα να μην ισχύει και για εμάς: «Μια συζήτηση, η οποία είναι επικίνδυνη για την ηγεσία, μπορεί να ελεγχθεί με την υπερδραστηριότητα ... Τα μέλη οδηγούνται σε μια φρενήρη δραστηριότητα, με μεγάλα ποσοστά απωλειών. Ένα μεγάλο ποσοστό μελών είναι πάντα νέα και γι' αυτό δεν μπορούν να θυμούνται τη διάψευση της προφητείας, που έγινε στο παρελθόν. Δημιουργείται έτσι ένας φαύλος κύκλος ο οποίος κάνει τη διόρθωση της γραμμής όλο και πιο δύσκολη... Σοβαροί αγωνιστές οδηγούνται στην αποχώρηση και η "επαναστατική νεολαία" έρχεται για να καλύψει σε ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό τις δραστηριότητες. Η ηγεσία, η μόνη η οποία έχει συνέχεια, γίνεται απρόσβλητη και αισθάνεται όλο και λιγότερο την ανάγκη να ελέγχεται για την πολιτική και την πρακτική της». Μπορεί να βρεθεί εδώ: <https://dosepasa.wordpress.com/2009/12/18/%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B1-%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BC%CE%AE-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CF%85%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5/>

περισσότερο την επιφάνεια των καλών εκλογικών μας ποσοστών σε χώρους δουλειάς και στο τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Υπάρχουν περιπτώσεις που η επιτυχημένη συνδικαλιστική δουλειά ή παρέμβαση στα τοπικά συνδυάζεται με συγκρότηση σχετικά μαζικών σχημάτων και προσέλκυση νέων (όχι από πριν πολιτικοποιημένων) αγωνιστών/τριων. Ωστόσο σχεδόν σε καμία περίπτωση δε συνοδεύεται αυτή η προσπάθεια με οργάνωση νέων μελών στο ΝΑΡ και τη νΚΑ.

Υποστηρίζεται συχνά ότι σα ρεύμα δεν είμαστε με την κοινοβουλευτική ανάθεση και για αυτό δεν πάμε καλά στις εκλογές, σε αντίθεση με το κίνημα που η επιρροή μας αυξάνεται. Είναι ακριβώς έτσι; Σε πάρα πολλές περιπτώσεις, ειδικά στο δημόσιο και στα τοπικά, περιφερειακά σχήματα, υπάρχουν μέλη μας που καταλαμβάνουν ακόμα και πλειοψηφικά εκλογικά ποσοστά σχεδόν μόνα τους ή με ένα πολύ μικρό πυρήνα ανθρώπων δίπλα τους. Σαφώς αυτό δεν είναι αρνητικό, αντιθέτως δείχνει μια αγωνιστική εμπειρία και μια κοπιαστική και επίπονη δουλειά. Ωστόσο, αποτελεί άλλου είδους ανάθεση. Εμείς έχουμε κατακτήσει (και αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο και λίγο) να δικαιολογήσουμε γιατί έχει νόημα να μας ψηφίσουν για να τους εκπροσωπήσουμε σε ένα σωματείο, μια ομοσπονδία και λίγο λιγότερο σε ένα Δήμο ή μια Περιφέρεια. Δεν έχουμε καταφέρει να πείσουμε για το νόημα να μας ψηφίσουν στις βουλευτικές εκλογές (για αυτό και δε μας ψηφίζουν) και δεν έχουμε καταφέρει να πείσουμε στην ανάγκη ξεπεράσματος της ανάθεσης και ενεργητικής εμπλοκής και στράτευσης. Δεν μπορώ να πειστώ από κάπου ότι αυτό θα αλλάξει.

Δεν υποστηρίζω ότι δεν μπορούν να γίνουν σημαντικά βήματα σε μια σειρά από τομείς. Ειδικά στη νέα γενιά, η πιο συγκροτημένη από ποτέ προσπάθειά μας να βουτήξουμε στα αχαρτογράφητα νερά της ανεργίας και της ελαστικής εργασίας, έχει ήδη φέρει σημαντικά αποτελέσματα. Και παντού μπορούν να γίνουν υπερβάσεις. Εδώ και ένα χρόνο περίπου είμαι δημοτικός σύμβουλος και χάνω το μισό χρόνο της εβδομάδας μου σχετικά με την τοπική παρέμβαση. Προφανώς δεν το κάνω από υποχρέωση και πιστεύω ότι υπάρχουν δυνατότητες για αλλαγή των συσχετισμών και συγκρότηση δυνάμεων. Ωστόσο, **νομίζω ότι το γενικό πολιτικό μας όριο, θέτει ένα ταβάνι και στις ίδιες τις «από τα κάτω» προσπάθειές μας.** Και αυτό φαίνεται στο σαφές λαχάνιασμα που έχουν οι περισσότερες από τις πρωτοβουλίες μας.

Ως προς την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αν και πάντα αναφέρεται, μονίμως απουσιάζει μια ουσιαστική αναμέτρηση με τα αίτια της σημερινής της κατάστασης. Για το λόγο αυτό και η συζήτηση πάντα παραπέμπεται για αργότερα. Τέλος, το θέμα του νέου φορέα, ανεξάρτητα από τη γενική του συζήτηση και στόχευση, τα πραγματικά βήματα, αν και είναι θετικά, είναι σαφέστατα ανεπαρκή για να αντιρροπήσουν τη γενική εικόνα. Εμφανίζονται περισσότερο σαν μια προσπάθεια καλύτερης σχέσης μεταξύ των πιο συνεργάσιμων κομματιών εντός της ΑΝΤΑΡΣΥΑ και κάποιων ακόμα αγωνιστών, αγωνιστριών. Σημαντική επίσης είναι η προσπάθεια των Τετραδίων Μαρξισμού. Είναι βήματα συγκρότησης που έπρεπε να είχαν ολοκληρωθεί, ωστόσο και τώρα που συντελούνται θετικά είναι. Δεν μπορεί όμως, στη βάση αυτών, να αλλάξει η γενική εικόνα και να τεκμηριωθεί μια θετική αποτίμηση της προηγούμενης περιόδου. Μαζί με αυτό έρχεται και μια περιγραφή του κομμουνιστικού μας μετασχηματισμού ως περίπου τον μαγικό ζωμό, που όταν τον πιούμε, εμείς οι ίδιοι/ ίδιες θα μετατραπούμε σε ένα τέλειο κομμουνιστικό κόμμα.

Η προσπάθεια βάφτισης της γραμμής «να κάνουμε καλύτερα αυτά που ήδη κάνουμε» σε επαρκές πολιτικό σχέδιο, ενισχύει την εκτίμηση ότι για τη στασιμότητά μας ευθύνονται κυρίως οι εσωτερικές μας διαφωνίες. Έτσι, το συνέδριο και ο κομμουνιστικός μας μετασχηματισμός, παρουσιάζονται συχνά ως μια διαδικασία που κατά βάση θα λύσει επιτέλους αυτές τις διαφωνίες και λόγω αυτού θα προχωρήσει απερίσπαστη και επιτυχώς η γραμμή μας. Ο καιρός θα δείξει. Βέβαια η ιστορία είναι γεμάτη από οργανώσεις και κόμματα που όταν θα εξολόθρευαν τον εσωτερικό εχθρό θα ξεκίναγαν τις εφόδους τους στον ουρανό. Σπάνια πετυχαίνει η αφήγηση που θέλει τον τερματισμό των διαφωνιών ως προϋπόθεση για το ξεπέρασμα της στασιμότητας. Διότι οι διαφωνίες είναι το αποτέλεσμα της στασιμότητας, όχι η αιτία της.

Κι εσύ τι προτείνεις;

Η αμφισβήτηση μιας γραμμής, είναι πάντοτε ένα έργο δυσκολότερο από την υποστήριξή της. Διότι περιλαμβάνει το καθήκον της τεκμηρίωσης μιας άλλης, ενώ η ηχηρή ή σιωπηλή αποδοχή της ισχύουσας

γραμμής μπορεί να αρκεστεί στη διαφωνία με τους «αμφισβητίες». Δεν πειράζει. Έτσι γίνεται η πολιτική πάλη. Με την ισχύ, όχι με ευχές ή δάκρυα.

Γνωρίζοντας ότι δεν θα μπορούσα να έχω μια, επαρκή από κάθε άποψη, πρόταση θα καταθέσω ορισμένα στοιχεία που νομίζω ότι θα συνέθεταν στο σήμερα μια «συνολική» πρόταση και θα επιχειρήσω μια αποτίμηση πάνω σε αυτά για το ΝΑΡ και τη ΝΚΑ σε αυτά.

Έχει γίνει βέβαια εμφανές, ότι το κείμενο των θέσεων του Κεντρικού Συμβουλίου δεν εκφράζει αυτό που θα θεωρούσα εγώ σήμερα μια αναγκαία βάση διαλόγου. Το καταψήφισα στο Κεντρικό Συμβούλιο, παρότι έχω γράψει κομμάτια και συμμετείχα στην επιτροπή Θέσεων⁷. Θα το καταψηφίσω και στην οβα. Θα ψηφίσω την «πρόταση Θέσεων» των 19 συντρόφων/ισσών. Δε θεωρώ ότι έχει τις απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματα, έχω επίσης τις ενστάσεις σε κάποια ζητήματα (όπως τη γνωστή και –κατά τη γνώμη μου χωρίς τρομερό νόημα– συζήτηση για την Attack και τους Ενεργούς Ανέργους). Ωστόσο, θεωρώ πώς κινείται αρκετά πιο κοντά στους προβληματισμούς που μοιράζομαι και σε κάθε περίπτωση δε θέλω να πάω σε μια ακόμα πολιτική διαδικασία άνευρη με μια γενική συμφωνία συνέχισης και επικύρωσης της γραμμής.

⁷ Δηλώνω επίσης, όση σημασία και αν έχει αυτό, ότι έχω μερίδιο ευθύνης στην ολιγωρία και την καθυστέρηση της συγγραφής των θέσεων. Δεν είναι τόσο εύκολο να επιφορτίζεσαι με τόσο σοβαρά καθήκοντα ενώ αλλάζουν πολύ οι απόψεις σου σχετικά με τη γραμμή της οργάνωσής σου.

Δ. Προϋποθέσεις για ένα μαζικό και αποτελεσματικό αντικαπιταλιστικό πολιτικό σχέδιο

Υποστήριξα ότι δεν πρέπει να αναζητήσουμε μονοσήμαντα τις αιτίες των προβλημάτων μας. Η αλήθεια είναι ότι αποτελεί ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα, η απόπειρα συγκρότησης ενός μαζικού και αποτελεσματικού αντικαπιταλιστικού πολιτικού σχεδίου, πόλου, μετώπου, κόμματος κ.α. Έχει μια σειρά από προϋποθέσεις, στις οποίες πρέπει να «περάσεις τη βάση» - αν όχι να αριστεύσεις- για να πετύχει συνολικά. Θα καταγράψω μερικές από αυτές, σε μια σειρά που δεν είναι ούτε χρονική, ούτε ιεραρχική.

Ι. Σωστή ανάλυση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, πρόβλεψη των εξελίξεων και των κοινωνικών τάσεων

Είναι προφανές ότι η κρισιμότητα της περιόδου απαιτεί πολύ πιο αναλυτικές και τεκμηριωμένες θεωρητικές επεξεργασίες απ' ό τι στο παρελθόν, χωρίς τις οποίες είναι πολύ δύσκολο να συγκροτήσεις πολιτικά σχέδια. Ως ΝΑΡ, ΝΚΑ και ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι έχουμε συνεισφέρει στο διάλογο των τελευταίων ετών και μάλιστα με αρκετά «επιτυχημένες» εκτιμήσεις, βασισμένες σε ορισμένα από τα πιο σημαντικά θεωρητικά κεκτημένα του ρεύματος μας. Επιμείναμε στο δομικό χαρακτήρα και το βάθος της κρίσης σε αντίθεση με την υποτίμηση της στα πλαίσια των κυκλικών κρίσεων (ΚΚΕ) ή την κρίση του «καπιταλισμού καζίνο» (ΣΥΡΙΖΑ κ.α.). Αναδείξαμε, σωστά, τις αιτίες της κρίσης στη χώρα μας, στην τριπλή κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού, της ΕΕ και της ανισόμετρης ανάπτυξης εντός της καθώς και του ελληνικού καπιταλισμού. Εστιάσαμε στην κεντρικότητα του χρέους, της ΕΕ και του ευρώ και προβλέψαμε ότι μια κυβερνητική εναλλαγή χωρίς ρήξη και έξοδο από αυτό το διεθνές πλαίσιο, δε θα μπορούσε ούτε στοιχειώδη μέτρα ανάσχεσης της κοινωνικής καταστροφής να φέρει. Αναγνωρίσαμε εδώ και χρόνια την κρίση του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος και την ανάγκη ταξικής ανασυγκρότησης.

Τα παραπάνω είναι εξαιρετικά σημαντικά και αρκούν για να «βαθμολογηθεί» σχετικά ικανοποιητικά το ρεύμα μας. Αρκούν όμως για να πούμε ότι «δικαιωθήκαμε»; **Πώς ορίζεται η «δικαίωση» ενός επαναστατικού ρεύματος όταν προβλέπει μια καταστροφή αλλά δεν καταφέρνει ούτε στο ελάχιστο να την αποτρέψει;** Για τις πολιτικές συλλογικότητες, όχι για τους μεμονωμένους στοχαστές/τριες, οι επιτυχημένες επεξεργασίες για τις εξελίξεις του συστήματος, οφείλουν να συνοδεύονται από εύστοχες προβλέψεις για τις κοινωνικές τάσεις που διαμορφώνονται και να μετατρέπονται σε πολιτική γραμμή για αξιοποίηση των δυνατοτήτων και των τάσεων σε επαναστατική κατεύθυνση. Σε αυτό δε νομίζω ότι μπορούμε να πανηγυρίζουμε. Παρ' ό τι υποστηρίξαμε από πολύ νωρίς ότι αυτή η κρίση θα έχει βάθος και διάρκεια και ότι θα χτυπήσει ανελέητα την Ελλάδα, δεν προετοιμαστήκαμε αναλόγως. Οι πολιτικές μας πρωτοβουλίες παίρνονται πάντοτε πολύ αργότερα από τη στιγμή που απαιτείται.

Υποτιμήσαμε το βάθος της κρίσης πολιτικής εκπροσώπησης στο διάστημα 10-12 και την επίδραση της πρότασης της «Αριστερής Κυβέρνησης» του ΣΥΡΙΖΑ. Όντας μέλος του Γραφείου Τύπου της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, θυμάμαι πολύ καλά πριν τις εκλογές του Μαΐου του 2012 πώς σε ενδεχόμενα ερωτήματα σχετικά με την εκλογική νίκη του ΣΥΡΙΖΑ, η απάντησή μας ήταν να μειώσουμε την πιθανότητα αυτής της εξέλιξης και να ξεφύγουμε από την ερώτηση. Το να θεωρούμε εκ των υστέρων ότι δεν ήμασταν σκληροί ενάντια στο ρεύμα του ΣΥΡΙΖΑ, είναι η άλλη όψη του της αδυναμίας να το προβλέψουμε και κατανοήσουμε στη γέννησή του.

Υποτιμήσαμε επίσης την απειλή της ανόδου του φασιστικού ρεύματος. Και αυτό το κάναμε και στην αρχή της κρίσης, και – λιγότερο- στο διάστημα 2014-2016. Μπορεί να αναφερόταν σε κάποια κείμενα, ωστόσο δεν απασχολούσε ιδιαίτερα την κουβέντα μας και δεν τροφοδοτούσε πρωτοβουλίες. Θυμάμαι, μια συνεδρίαση του γραφείου του ΚΣ, το Σεπτέμβριο του 2012, λίγο μετά την εκλογική εκτίναξη της Χρυσής Αυγής και τις δολοφονικές εμφανίσεις της κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, που συζητούσαμε το θέμα των αντιφασιστικών πρωτοβουλιών που είχαν ήδη δημιουργηθεί και τη στάση μας απέναντι σε αυτές. Στη συνεδρίαση εκείνη, μέλος του Γραφείου της Π.Ε. του ΝΑΡ παρουσίασε τη μετέπειτα απόφαση του ΝΑΡ που αρνούταν τις αντιφασιστικές πρωτοβουλίες ως μονοθεματικές και πρότεινε τη συγκρότηση αντιφασιστικών, αντικυβερνητικών, αντιεργοδοτικών, αντιΕΕ και μερικά ακόμα αντι-, πρωτοβουλιών. Προφανώς καμία τέτοια πρωτοβουλία δε φτιάχτηκε και τα μέλη μας από μόνα τους –ευτυχώς- αν και

αργότερα από ότι έπρεπε μπήκαν σε αντιφασιστικές πρωτοβουλίες και συμμετείχαν στο κίνημα μετά τη δολοφονία Φύσσα. Σε ένα βαθμό το ίδιο ισχύει και με το θέμα των προσφύγων, όπου για πρώτη φορά φέτος αποφασίσαμε να ασχοληθούμε, παρότι είχε φανεί καιρό ότι το μεταναστευτικό, προσφυγικό θα είναι από τα πιο καθοριστικά ζητήματα της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Για αυτά –φυσικά- καμία αποτίμηση δεν έγινε, εκτός από την γενικόλογη αναφορά στις ελλείψεις και τις ολιγωρίες μας, που παρουσιάζεται σαν μια αυτοκριτική που η ηγεσία διατηρεί το δικαίωμα να κάνει για τον εαυτό της, χωρίς όμως να αναφέρεται συγκεκριμένα σε ποιες πολιτικές επιλογές αναφέρεται και στο διάλογο που είχε γίνει γύρω από αυτές. Εδώ δεν εστιάζω στη στάση μας σε κρίσιμες στιγμές αλλά στην πολιτική λογική και την αδυναμία μας να εκτιμήσουμε κοινωνικές τάσεις και ρεύματα και να επιδράσουμε σε αυτά. Δεν αναιρεί αυτό ότι σε άλλες πλευρές, υπήρξαν θετικότερα αποτελέσματα και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με θετικές πλευρές των αναλύσεών μας (π.χ. ευρώ, ΕΕ, πόλεμος, ιμπεριαλισμός, εργατικό κίνημα, λέσχες στις γειτονιές, προσπάθειες στους νέους εργαζομένους και την ανεργία- επισφάλεια κ.α.). Από την άλλη, υπάρχουν πολιτικά και ιδεολογικά θέματα που συνεχίζουμε να απαξιώνουμε.

Ανεξάρτητα από την επιτυχία ή μη των εκτιμήσεών μας, υπάρχει ένα ακόμα τεράστιο ζήτημα. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις εντός μας για μια σειρά από κρίσιμα θέματα. Ας μην πάρουμε το θέμα της κυβέρνησης- εξουσίας (θα αναφερθώ παρακάτω). Ας δούμε το επίπεδο των διαφωνιών που αναπτύχθηκαν τόσο εντός του ΝΑΡ όσο και στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ και το δυναμικό του κομμουνιστικού φορέα σε θέματα όπως η Ουκρανία, η Συρία, η στάση απέναντι στον Ερντογάν κ.α. Συζητήθηκε έντονα εντός του ΝΑΡ (για συγκεκριμένους εσωοργανωτικούς λόγους) η διαφορετική στάση μελών μας σε ψηφοφορίες στην τελευταία συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Έμεινε όμως η συζήτηση στην τροποποίηση της ΕΠΠΔ για το μέτωπο. Για το γεγονός ότι σε μια τρομερά σημαντική τροποποίηση για τον ιμπεριαλισμό, την Κύπρο και τη στάση μας απέναντί του, ακόμα και προβεβλημένα στελέχη του ΝΑΡ ψήφισαν διαφορετικά πράγματα, δε μίλησε κανείς. **Σημασία έχει μόνο η άμεση πολιτική αντιπαράθεση ή ο εσωκομματικός πόλεμος. Το ότι δεν έχουμε επαρκείς και κοινές εκτιμήσεις για το τι συμβαίνει στην ευρύτερη περιοχή μας και τι τρομακτικές εξελίξεις μπορεί να φέρει, δεν μας απασχολεί και τόσο.**

Πρόκειται για ένα τυπικό παράδειγμα εργαλειακής σχέσης με την ιδεολογία και τη θεωρία, που διακατέχει το ΝΑΡ, αν και με τα Τετράδια Μαρξισμού φαίνεται να κάνει κάποια θετικά βήματα. Ας θυμηθούμε πόσες φορές αποθεώνουμε ή αποκαθιλώνουμε συναγωνιστές/τριες (ακόμα και μέλη της οργάνωσής μας) με σημαντικό μαρξιστικό έργο, ανάλογα με τη συμφωνία τους με τις πρόσκαιρες πολιτικές μας επιλογές. Και να μην υποτιμούμε μια διαρκή αίσθηση αντιδιανοουμενισμού που υποβόσκει στις τάξεις μας.

Ως ΝΑΡ υποστηρίζαμε (και είναι ένα από τα πιο ελκτικά χαρακτηριστικά μας) ότι το νέο κομμουνιστικό πρόταγμα και κόμμα δε θα προέλθει από την επικράτηση διαφορετικών κληρονομιών των ιστορικών ρευμάτων ούτε από τις παραλλαγές του ρεφορμισμού, αλλά από την επαναστατική ανασύνθεση του μαρξισμού. **Η θετική εκδοχή αυτού είναι η τολμηρή θεωρητική αναζήτηση που επιδιώκει να αναμετρηθεί με τα θετικά και τα αρνητικά των πολλαπλών επαναστατικών ή και λιγότερο επαναστατικών ρευμάτων τόσο στη θεωρία όσο και στις εμπειρίες τους, για να χαράξει νέους δρόμους επαναστατικής ανανέωσης.** Αυτό απαιτεί μελέτη, ανοιχτά μυαλά, ταπεινότητα αλλά και θάρρος αναμέτρησης με τα μεγάλα ερωτήματα. Απαιτεί χρόνο και επικέντρωση, κάτι που εμείς σπάνια διαθέτουμε μέσα σε εκατομμύρια άλλα οργανωτικά καθήκοντα. Απαιτεί επιστημονική μέθοδο, επίσης κάτι που συνήθως μας διαφεύγει καθώς η θεωρητική μας προσπάθεια γίνεται κατά βάση από σύντομα κείμενα, άρθρα και εισηγήσεις. Και απαιτεί θεωρητική παραγωγή και συμμετοχή στον ελληνικό και διεθνή διάλογο. Ούτε το τελευταίο το καλύπτουμε, καθώς δεν έχουμε καν μερικά βιβλία που να θεωρούμε ότι εκπροσωπούν το ρεύμα μας αλλά κυρίως κομματικά ντοκουμέντα. Αυτές είναι οι – δικαιολογημένες ίσως- ανεπάρκειες μας.

Η αρνητική εκδοχή αυτού είναι, στη βάση αμφισβήτησης της μοναδικής αλήθειας των ιστορικών ρευμάτων και στη βάση άρνησης σύγχρονων θεωρητικών προτάσεων, να παρουσιαστεί ως μοναδική αλήθεια, η – ανεπαρκής- θεωρητική επεξεργασία του ΝΑΡ. Αφού δεν έχουν δίκιο διάφορα του παρελθόντος και του παρόντος, δίκιο έχω μόνο εγώ. Και το εγώ – απουσία βιβλίων, περιοδικών κ.α.- μετριέται κατά βάση σε αποφάσεις πανελλαδικών σωμάτων και εισηγήσεων. **Αυτή η φαινομενική «ανοικτότητα» της άρνησης ιστορικού ρεύματος, γεννά έναν «θεωρητικό σεχταρισμό»,** ακόμα πιο προβληματικό και σκληρό από τον σεχταρισμό

στο κίνημα για τον οποίο συχνά (και συνήθως λαθεμένα) κατηγορούμαστε. Η σχηματική απεικόνιση αυτού είναι οι δύο λόφοι που περιέγραψε σε πρόσφατο άρθρο του ο σύντροφος Μηνακάκης⁸. Στον ένα λόφο βρισκόμαστε εμείς και ο Μαρξ και στον άλλο όλα τα άλλα ρεύματα από τον πόλεμο και μετά. Τα μέλη μας μπορούν να διαβάζουν, να γράφουν και να ασπάζονται ότι θέλουν, Μαρξ, Λενιν, Στάλιν, Τρότσκι, Γκράμσι, Λούκατς, Μαντέλ, Χολογουέι, Ντελέζ, Φουκώ, Μπενσαίντ, Νέγκρι, Αγκάμπεν. Μπορούν στην πολιτικοποίηση των κοινωνικών δικτύων να χρησιμοποιούν κατά το δοκούν ότι φαίνεται συμπαθητικό. Αλλά οφείλουν να δηλώνουν απόλυτη υποταγή στην παράγραφο 5 του κεφαλαίου 2 των συνεδριακών θέσεων. Προσοχή, είναι διαφορετική η ανάγκη και υποχρέωση για υλοποίηση της συλλογικά αποφασισμένης πολιτικής γραμμής με την ανάγκη συμφωνίας με τα στοιχεία ανάλυσης που περιλαμβάνονται στα κομματικά ντοκουμέντα. Και μάλιστα με όρους που η διαφωνία να μη θεωρείται απλά λανθασμένη αλλά και εχθρική, ρεφορμιστική, αστική. Στις καλύτερες στιγμές των μπολσεβίκων, ακόμα και με σοβαρή κομματική πειθαρχία, τα στελέχη τους έγραφαν ολόκληρα βιβλία με διαφορετικές αναγνώσεις του καπιταλισμού. Τώρα, εμείς με λίγα χρόνια κομματικής ένταξης και θεωρητικές αναφορές λίγα κομματικά ντοκουμέντα, μπορούμε να μιλάμε με απόλυτη σιγουριά για όλα τα μεγάλα θέματα του κόσμου και μάλιστα να κατηγορούμε για αντεπαναστάτες όσους διαφοροποιούνται.

Δεν πειράζει που στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ υπάρχουν τόσο τρομακτικά διαφορετικές θέσεις ή που στο ίδιο το ΝΑΡ υπάρχει χάσμα απόψεων για θέματα όπως το εθνικό και η ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος. Αρκεί να συμφωνήσουμε επακριβώς, στις πάντοτε ασαφείς, συνοπτικές και γενικόλογες θέσεις. Για έναν μαγικό λόγο, οι θέσεις μας είναι συνήθως ανεπαρκείς στις πιο κρίσιμες των στιγμών. Και αυτές οι συνεδριακές φωνές σπάνια έχουν κάτι πολύ ουσιαστικό να πουν όταν τα διλήμματα τίθενται πολύ συγκεκριμένα. «Τι να πούμε στις πλατείες»; «Πώς να απαντήσουμε σε όσους μας λένε ότι δεν μπορεί να μη συνθηκολογήσει ο Τσίπρας γιατί δε θα ζήσουμε χωρίς ευρώ». Μόλις η κρίσιμη περίοδος περάσει, χωρίς να έχουμε απαντήσει, ακούγονται ξανά ηχηρά οι συνεδριακές θέσεις, σαν πατρικές φωνές αυτοσυνείδησης, για να τεκμηριώσουν την εναλλακτική στη βάση των γενικών δυνατοτήτων του σύγχρονου καπιταλισμού.

Υπάρχουν τρεις δρόμοι αναμέτρησης με αυτή τη θεωρητική πανσπερμία. Ο ένας είναι να συνεχίσει ο καθένας με τη μικροαλήθεια του, περιμένοντας κάποτε να δικαιωθεί, δρόμος που ακολουθούν όλα τα ολιγομελή πολιτικά ρεύματα/ κληρονόμοι ιστορικών ρευμάτων. Ο άλλος είναι να επιδιωχθεί μια υπέρβαση με τους όρους του «θεωρητικού σεχταρισμού» που ανέφερα. Ο τρίτος, να αναγνωρίσουμε την ανεπάρκεια, τείνοντας όχι προς τον αγνωστικισμό αλλά προς μια πλατιά, τολμηρή και δημοκρατική θεωρητική αναμέτρηση που θα έχει περισσότερο βάθος από τα κομματικά ντοκουμέντα και θα επιδιώκει μια νέα επαναστατική σύνθεση στη βάση των ερωτημάτων που θέτει η εποχή.

II. Επαρκής προετοιμασία, συγκρότηση δυνάμεων στο εργατικό, νεολαιίστικο κίνημα

Η συγκρότηση δυνάμεων μέσα στην εργατική τάξη και τη νεολαία αποτελεί το πρωταρχικό καθήκον κάθε επαναστατικής οργάνωσης. Κάθε πολιτικό σχέδιο, δεν μπορεί να κριθεί παρά μόνο αν παλευτεί μέσα στο κίνημα και τις λαϊκές μάζες. Ακόμα και με σωστές επεξεργασίες, μια πολιτική πρόταση που δεν αλληλοτροφοδοτείται με τα πολλαπλά επίπεδα του καθημερινού αγώνα, θα μένει πάντα μισή.

Σε αυτό το πεδίο, το ΝΑΡ και η νΚΑ, παίρνουν την καλύτερη «βαθμολογία». **Είναι ουσιαστικά η μόνη δύναμη της «εκτός των τειχών» Αριστεράς που έχει σταθερή επαφή με σχετικά πλατιά εργατικά και νεολαιίστικα στρώματα και σημαντική επιρροή σε πρωτοπόρες αγωνιστικές δυνάμεις.** Αυτή η σύγκριση δεν αρκεί για τη συγκρότηση ενός μαζικού πολιτικού ρεύματος, ωστόσο είναι ο βασικός λόγος που το ΝΑΡ και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ διατηρούν ένα σοβαρό οργανωτικό ιστό παρά τη σχετική υποχώρηση των αγώνων και έχουν στις τάξεις τους μερικά από τα πιο αξιόλογα κομμάτια της πρωτοπορίας ταξικής πάλης στην Ελλάδα.

Στα χρόνια που πέρασαν, αυτό φάνηκε σε πολλές περιπτώσεις. Ενδεικτικά: Στην πρωταγωνιστική μας παρουσία στο συντονισμό πρωτοβάθμιων σωματείων και σε κάθε προσπάθεια «από τα κάτω» οργάνωσης του εργατικού κινήματος. Στη δράση σε μια σειρά από εργατικούς αγώνες, τόσο στις κεντρικές και πανελλαδικές «εξάρσεις» (πανελλαδικές απεργίες, καταλήψεις υπουργείων κ.α.), όσο και στις πιο καθημερινές μάχες (ενάντια σε απολύσεις, για την Κυριακάτικη Αργία, για το «ατύχημα» στα Everest

8 «Επαναστατική τακτική και μεταβατικό πρόγραμμα», <http://prin.gr/?p=10031>

κ.α.). Στα χρόνια αυτά, είδαμε και την πιο σημαντική στην ιστορία μας δουλειά στους νέους εργαζόμενους, με τις προσπάθειες της Attack, αλλά και της Λάντζα, του Radical IT κ.α. Τεράστια είναι η σημασία των πρωτοβουλιών που ξεκινήσαμε με τις λέσχες που σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν πολύ σημαντικό σημείο αναφοράς για την οργάνωση στη γειτονιά. Στους χώρους σπουδών, παρά την υποχώρηση του κινήματος, οι δυνάμεις μας παραμένουν πρωτοπόρες και πρωταγωνίστησαν σε όσες εξάρσεις έγιναν. Η δουλειά των αντικαπιταλιστικών κινήσεων πόλης, διευρύνθηκε ώστε σήμερα να μετράμε δεκάδες δημοτικούς και περιφερειακούς συμβούλους και να έχουμε σημαντική παρέμβαση σε περισσότερες πόλεις και γειτονιές από ποτέ. Ειδικά σε κάποιες γειτονιές έχει κατακτηθεί μια σταθερή σχέση με αρκετά μεγάλα κομμάτια αγωνιστών/τριων που μεταφράζεται σε πολύμορφες πρωτοβουλίες ανάλογα με τη συγκυρία. .

Σαφώς υπάρχουν και αδυναμίες και θα αναφερθώ συνοπτικά σε μερικές. Καταρχήν, δεν είναι πάντοτε εύκολη η μεταφορά της εμπειρίας από κάθε προσπάθειά μας, σε βαθμό που να μπορεί να παραχθεί «γραμμή» από αυτή. Δεν έχουμε επαρκώς συζητήσει π.χ. τι ακριβώς χαρακτήρα έχει μια εργατική λέσχη και γιατί στην μια περιοχή πηγαίνει καλύτερα από την άλλη. Συχνά δεν καταφέρνουμε να συντονίσουμε τη δράση μας, ώστε όλα τα εργαλεία να αξιοποιούνται ανάλογα με τη μάχη που αναλογεί. Είναι σαφώς ένα δύσκολο έργο, ωστόσο από την πρόσφατη παρουσία μου στο Γραφείο Αττικής αναγνωρίζω την τρομακτικά κουραστική και σταθερή προσπάθεια πολλών συντρόφων και συντροφισσών, σε αυτό. Τέλος, παρά τις προσπάθειές μας, δεν κατορθώνουμε συνήθως να ξεπεράσουμε το συνηθισμένο βηματισμό στα όρια του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος. Ακόμα και η εσωτερική μας συζήτηση για το «εργατικό» πολλές φορές εξαντλείται στους δομημένους χώρους του συνδικαλιστικού κινήματος, κυρίως του δημοσίου.

Εκτός των αδυναμιών μας, υπάρχουν και πολιτικές επιλογές που πήραμε ή δεν πήραμε. Προσωπικά εκτιμώ ότι υποτιμήσαμε την ανάγκη της πρωταρχικοποίησης της πάλης για την επιβίωση, για κομμάτια που δεν την έχουν σίγουρη. Αργήσαμε αισθητά να μπούμε σε πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, συλλογικές κουζίνες, πρωτοβουλίες για ανέργους κ.α., αν και η μετέπειτα δράση μας μέσω των λεσχών αλλά και πρωτοβουλιών για τα χαράτσια, ΔΕΝ πληρώνω κ.α. ήταν και είναι σε πολύ θετική κατεύθυνση. Επίσης, δεν έχουμε επαρκώς ανανεώσει τις πρακτικές μας ώστε να εντάξουμε και άλλες μορφές, όπως μπορεί να είναι οι καταλήψεις χώρων, τα εγχειρήματα αυτοδιαχείρισης κ.α.

Σε κάθε περίπτωση, δε θα έλεγα ότι σε αυτό το πεδίο ήταν το μεγαλύτερο μας έλλειμμα, ωστόσο όπως περιέγραψα ήδη, πιστεύω ότι υπάρχει ένα ταβάνι ακόμα και στις καλύτερες προσπάθειές μας (ας σκεφτούμε π.χ. τις δυσκολίες στο ΣΜΤ), που σχετίζεται με τα κεντρικά πολιτικά μας όρια.

III. Αυξημένα ανταντακλαστικά στις κρίσιμες στιγμές

Η επαναστατική πολιτική έχει συνέχεια, είναι ένα συνολικό πλαίσιο τακτικής και στρατηγικής που καθορίζει τη στάση μας τόσο στο «σήμερα», όσο και στο «αύριο». Ωστόσο, η ιστορία της ταξικής πάλης δεν προχωρά γραμμικά με ίδιες στιγμές, αλλά εμπεριέχει άλματα που μέσα σε λίγες μέρες ή εβδομάδες, είναι σα να έχουν περάσει χρόνια. Στο πρόσφατο παρελθόν είχαμε τέτοιες περιπτώσεις στην Ελλάδα. Το Δεκέμβρη του 2008, τον Μάη του 2010, το καλοκαίρι του 2011, τον Οκτώβρη του 2011, το Φλεβάρη του 2012, το καλοκαίρι του 2015 (ίσως και άλλες, όπως το ξέσπασμα μετά τη δολοφονία Φύσσα, ή η μάχη της ΕΡΤ).

Μια επαναστατική οργάνωση για να μετατραπεί σε μαζικό ρεύμα, οφείλει να έχει άμεσα ανταντακλαστικά όταν τέτοιες εξάρσεις λαμβάνουν χώρα. Δεν είναι πάντοτε εύκολο να τις σχεδιάσεις ή προβλέψεις, μπορεί να είναι και σχετικά απρόσμενες αυθόρμητες εκρήξεις. Το ιδιαίτερο στοιχείο τους, είναι ότι αποτελούν τομές στη συνέχεια της καθημερινής ταξικής πάλης, όπου ευρύτερες κοινωνικές μάζες βγαίνουν στο προσκήνιο και ο πήχης των πολιτικών ερωτημάτων και των οργανωτικών απαιτήσεων ανεβαίνει απότομα. Στην ιστορία, ακριβώς σε αυτές τις στιγμές είναι που ένα πολιτικό υποκείμενο, μπορεί να αναβαπτίζεται και μετασηματίζεται σε επαναστατική δύναμη. Δε σημαίνει ότι σε κάθε ευκαιρία τίθεται το θέμα της επανάστασης και της εξουσίας, ούτε ότι μπορεί μια οργάνωση μέσα σε μια στιγμή να πολλαπλασιαστεί. Ωστόσο, από τέτοια γεγονότα, κρίνεται η δυνατότητα κάθε πολιτικού φορέα να κολυπήσει μέσα στα δύσκολα νερά της ταξικής πάλης και να κερδίσει σε πολιτική εμπειρία και φυσικά σε οργανωτική δύναμη.

Ως NAP και νΚΑ δεν απουσιάσαμε από καμία μάχη των περασμένων χρόνων. Σε αντίθεση με το ΚΚΕ ή κομμάτια του αναρχικού χώρου, βρεθήκαμε και πολλές φορές πρωτοστατήσαμε σε όλες τις μεγάλες στιγμές του λαϊκού κινήματος στη χώρα μας (σημειώνω ενδεικτικά την ηρωική στάση των δυνάμεων μας στο Σύνταγμα και άλλες πόλεις, την «παρέλαση του λαού» στη Θεσσαλονίκη, τη συγκλονιστική πορεία της ANTAPΣYA το βράδυ του δημοψηφίσματος κ.α.). Ωστόσο δεν πρέπει να είμαστε ικανοποιημένοι/ες. Εκτιμώ ότι σε πολλές κρίσιμες στιγμές πιαστήκαμε απροετοίμαστοι ή ανταποκριθήκαμε με καθυστέρηση, χωρίς τόλμη και δημιουργικότητα αντίστοιχη με τη σημασία της στιγμής.

Θυμάμαι απολύτως καθαρά την τρομερή δυσκολία που είχαμε να προσαρμόσουμε τον οργανωτικό μας ιστό στις απαιτήσεις του κινήματος των πλατειών. Ανεξάρτητα από τη δυσπιστία (ευτυχώς μικρή) που υπήρξε στην αρχή σε κομμάτια μας για το χαρακτήρα τους, το βασικό μας πρόβλημα ήταν η αμηχανία των περισσότερων μελών μας μπροστά στις απαιτήσεις που είχε αυτό το κίνημα. Ήταν εξαιρετικά λίγα τα μέλη μας που μπόρεσαν να «μπουν» στην καρδιά των πλατειών, να συμμετέχουν στις συνελεύσεις, στις ομάδες κ.α. Αρκετές μέρες μετά ξεκινήσαμε την επιτυχημένη προσπάθεια της παρουσίας μας στο γνωστό σημείο των «τριών ΔΕΝ», και πάλι όμως με μια μεθοδολογία συγκρότησης ενός διακριτού κομματιού χωρίς μεγαλύτερη εμπλοκή με την «κάτω πλατεία». Σαφέστατα υπήρξαμε και δώσαμε την ψυχή μας στη μάχη αυτή. **Επιδείξαμε, όμως, μεγάλη αδυναμία να στοιχειοθετήσουμε ένα πολιτικό σχέδιο για τη συνέχιση και αναβάθμιση του αγώνα (έτσι η παρουσία μας στις πιο σημαντικές συνελεύσεις αρκέστηκε στα θέματα του ευρώ και του χρέους) και να αποκτήσουμε σταθερότερες σχέσεις με κομμάτια αυτού του κινήματος.** Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι ουσιαστικά δεν τροφοδοτηθήκαμε από νέες δυνάμεις.

Επίσης, δεν προτείναμε ούτε κάναμε ουσιαστικά βήματα στο θέμα της συγκρότησης νέων οργάνων του κινήματος. Υπάρχει αυτή η γενική αναφορά στη «Βουλή των κάτω», ωστόσο ποτέ δεν μπήκε με συγκεκριμένο τρόπο και με στόχο να γίνει πολιτικό σχέδιο. Τα «όργανα του λαού», ουδέποτε περιγράφηκαν ή προτάθηκαν συγκεκριμένα, ενώ και οι συνελεύσεις στις γειτονιές πολύ γρήγορα έχασαν τη δυναμική τους. Δεν ήταν καθόλου εύκολο να συμβεί κάτι τέτοιο. Όποιοι όμως γνωρίζουν από κινήματα, κατανοούν τη διαφορά μεταξύ μιας δύναμης που πρωταγωνιστεί και καθορίζει την πορεία ενός αγώνα με μια άλλη που κατά βάση επιδιώκει να εκφράσει μια πολιτική λογική και να ενδυναμωθεί. Στο φοιτητικό κίνημα του 2006-2007, εκτός της ΕΑΑΚ ή της ΠΚΣ, υπήρχαν δεκάδες μικρότερες δυνάμεις της Αριστεράς που συμμετείχαν. Η ΕΑΑΚ (και σε ένα βαθμό η ΠΚΣ) όμως ήταν στην πρωτοπορία και έπρεπε να σκεφτεί την πορεία του, τους ελιγμούς του, την εξέλιξή του. Οι μικρότερες δυνάμεις μπορούσαν να ακούν κριτική, να προτείνουν ιδέες (μερικές φορές σωστές κιόλας), να αναδεικνύουν τα λάθη κ.α. Σε πολλές περιπτώσεις, και εξαιτίας των οργανωτικών μας ορίων, λειτουργήσαμε περισσότερο έτσι και στο κίνημα των πλατειών.

Χρειάζεται επίσης να σκεφτούμε πολύ σοβαρά το θέμα της καταστολής και των επιπέδων της βίας. Έχω την αίσθηση, ότι όλο αυτό το μεγάλο διάστημα, η όξυνση της κρατικής τρομοκρατίας δεν βρήκε από την άλλη μεριά αντίστοιχη όξυνση από το κίνημα. Υπόθεση ενός επαναστατικού υποκειμένου, είναι φυσικά και αυτό. Μάλιστα, εκτός των συγκρούσεων- περιφρουρήσεων των διαδηλώσεων, σημαντικό είναι και το θέμα γενικώς των κινηματικών γεγονότων- ακτιβισμών που πιθανώς απαιτούνταν με πιο αναβαθμισμένο τρόπο.

Θα ήταν καλό να θυμηθούμε και το διάστημα πριν και μετά το δημοψήφισμα. Κατά τη γνώμη μου, είναι σε γενικές γραμμές θετική η αποτίμηση της δράσης μας. Ταχθήκαμε με σαφήνεια υπέρ του ΟΧΙ και δώσαμε μάχη για αυτό, ενώ διαμορφώσαμε και τη γραμμή του τριπλού ΟΧΙ πάνω στην οποία συγκροτήσαμε και τη συσπείρωση των πιο συνειδητών αντικαπιταλιστικών κομματιών. Ωστόσο κι εκεί χρειάζεται να δούμε σε λίγο περισσότερο βάθος. Και στο δημοψήφισμα, όπως και στις πλατείες, το πρώτο μας αντανάκλαστικό ήταν η εκπροσώπηση ενός διακριτού ρεύματος. Αυτό δεν είναι αρνητικό, αλλά μπορεί καμιά φορά να σε κρατά μακριά από το μεγάλο λαϊκό κύμα. **Αυτό το λαϊκό κύμα το υποτιμήσαμε στην αρχή των πλατειών και στο δημοψήφισμα δεν εκτιμήσαμε την έκταση της λαϊκής οργής που θα εκτινασσόταν.** Να θυμίσω ότι δίνονταν καθημερινά μάχες για το αν θα συμμετείχαμε στις συγκεντρώσεις στις πλατείες, ενώ **στην κεντρική συγκέντρωση του ΟΧΙ στο Σύνταγμα, την Παρασκευή 3 Ιουλίου, το NAP ΔΕΝ καλούσε⁹.**

9 Ο υπογράφων, μαζί με τους σ. Γούση, Πετρόπουλο και Φουρίκο, είχαμε γράψει εσωτερικό κείμενο που καλούσε σε συμμετοχή μας και η τελική απόφαση του NAP και της νΚΑ ήταν ότι στηρίζουμε εξορμήσεις στις γειτονιές, διότι η συγκέντρωση θα ήταν μια φιέστα του ΣΥΡΙΖΑ. Μετά από δύο μήνες, η ANTAPΣYA χρησιμοποίησε τα

Η μεγαλύτερη αδυναμία μας, ωστόσο, ήταν αμέσως μετά από το δημοψήφισμα. Φανήκαμε (όχι μόνο εμείς αλλά και εμείς) ανίκανοι/ες να συντηρήσουμε τη δυναμική έστω ενός κομματιού του ΟΧΙ ενάντια στο ξεπούλημά του. Είδαμε σχεδόν ως παρατηρητές όλες τις εξελίξεις που ακολούθησαν. Δε βγήκαμε αποφασιστικά και με το κύρος που είχε η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, να προβάλλουμε ένα άμεσο πρόγραμμα για τη συνέχιση του ΟΧΙ και να καλέσουμε σε συστράτευση του μπλοκ της ρήξης, «από τα κάτω» και «από τα πάνω». Οι πρωτοβουλίες στο κίνημα που πάρθηκαν, ήταν σε μεγάλο βαθμό ναρκοθετημένες από τα πολιτικά αδιέξοδα, ενώ μέχρι πολύ αργά διαμορφωνόταν η αίσθηση ότι δε θα υπάρξουν από τον ΣΥΡΙΖΑ οι αποχωρήσεις που υπήρξαν (Αριστερό Ρεύμα, νεολαία και κυρίως μεμονωμένοι αγωνιστές/τριες).

Οι περισσότεροι/ες γνωρίζετε τη στάση που κράτησα μαζί με άλλες συντρόφισσες και συντρόφους και το κείμενο «10+1»¹⁰. Η μετέπειτα εξέλιξη της ΛΑΕ, παρουσιάζεται σαν τεκμηρίωση της λανθασμένης τότε στάσης μας. **Ακόμα και αν δεν εκτιμήσαμε ικανοποιητικά την πορεία της ΛΑΕ, εκτιμώ ειλικρινά ότι αναγνωρίζαμε πολύ καλύτερα από τις τότε αποφάσεις του ΝΑΡ την κρισιμότητα της περιόδου και την τρομακτική κρίση στην οποία θα εισέλθει η Αριστερά, αν δε σηκώσει κανείς το γάντι του μπλοκ της ρήξης, του ΟΧΙ μέχρι τέλους. Η τωρινή κατάσταση του κινήματος, και βέβαια και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, δείχνει κάτι τέτοιο.** Αλλά και να δεχτούμε ότι δε μπορούσε να γίνει κάτι διαφορετικό στις προηγούμενες εκλογές, ακόμα δεν έχει απαντηθεί γιατί δεν μπόρεσε το ΝΑΡ και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ να συνδεθούν καλύτερα τόσο με άλλα κομμάτια ή αγωνιστές/τριες που αποχώρησαν από το ρεύμα του ΣΥΡΙΖΑ, όσο και με το τόσο ευρύ κοινωνικό μπλοκ του ΟΧΙ;

πλάνα από τη συγκέντρωση για το προεκλογικό της βίντεο.

10 Συνήθως, βέβαια, ξεχνιέται ότι ορισμένες από τις υπογραφές υπήρχαν και σε άλλα κείμενα της περιόδου που επεξεργάζονταν στοιχεία του προγράμματος και καλούσαν σε πρωτοβουλίες που δεν πάρθηκαν ποτέ.

IV. Πολιτικό πρόγραμμα που να ενώνει το σήμερα με το αύριο

Στο ερώτημα του προγράμματος συμπυκνώθηκαν τα τελευταία χρόνια πολλά από όσα αναφέρθηκαν ήδη. Σε περιόδους κρίσης, που είναι ταυτόχρονα καταστροφικές για το λαό αλλά παρέχουν και τις μοναδικές ευκαιρίες για ρήξεις και επαναστάσεις, απαιτείται από κάθε δύναμη που επιδιώκει να παίξει κάποιο ρόλο, η κατάθεση ενός πολιτικού προγράμματος. Στις περιόδους σχετικά ήρεμης αναπαραγωγής του συστήματος, σπάνια τίθεται στην Αριστερά επιτακτικά το ερώτημα προς τα πού θέλει να πάει τη χώρα, τον κόσμο κτλ. Δυνάμεις σαν το NAP, όση προσπάθεια πολιτικοποίησης των αγώνων και αν κατέβαλλαν, σπάνια καλούνταν να απαντήσουν ως προς την άμεση και μακροπρόθεσμη πρότασή τους, στα χρόνια πριν την κρίση. Η συμβολή στους αγώνες, η γενική πολιτική στάση και οι πιο στρατηγικές προοπτικές των θέσεών τους, κρίνονταν κατά βάση. Όταν όμως τα πράγματα αλλάζουν τόσο ραγδαία όσο την περασμένη πενταετία, καλείται κάθε πολιτική δύναμη να περιγράψει πώς θα φτάσουμε στο αύριο που προτείνει.

Στο κείμενο αυτό, δεν μπορώ παρά να αρκεστώ σε κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με τις θετικές και αρνητικές πλευρές της προσπάθειάς μας σχετικά με το μεταβατικό πρόγραμμα. **Ενδεικτικό μιας πολύ προβληματικής στροφής μας, είναι ότι από το καλοκαίρι του 2015, δεν έχουμε κάνει κάποια ιδιαίτερη νέα συζήτηση και επεξεργασία σχετικά με το πρόγραμμα** (με εξαίρεση ίσως την αντι- ΕΕ πρωτοβουλία), **ενώ στο συνέδριο της ΝΚΑ δεν παίζει απολύτως κανένα ρόλο στη συζήτηση**. Ενώ σχεδόν σε κάθε οργάνωση βάσης γίνεται η ίδια συζήτηση, ότι χρειάζεται να βαθύνουμε το πρόγραμμα και ότι ήμασταν ανεπαρκείς ειδικά την περίοδο γύρω από το δημοψήφισμα στις ερωτήσεις που μας έθεταν, αυτό ουδέποτε προχωρά σε μια συγκεκριμένη δουλειά γύρω από αυτό το θέμα. Κατά τη γνώμη μου, η αιτία δεν είναι ότι δεν έχουμε βρει το χρόνο ή ότι δεν έχει επιφορτιστεί κάποια επιτροπή με αυτό το έργο. Η αιτία είναι ότι έχουμε υιοθετήσει μια πολιτική μεθοδολογία που κάθε άμεση απάντηση για ένα πρόγραμμα εξόδου από το ευρώ και ρήξης με την ΕΕ και την εγχώρια ολιγαρχία, φαντάζει κυβερνητισμός και εξοβελίζεται.

Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά. **Το μεταβατικό πρόγραμμα της ANΤΑΡΣΥΑ αποτελεί μια σημαντικότερη κατάκτηση και η συμβολή του NAP σε αυτό καθοριστική. Η επιλογή να διαμορφωθούν μια σειρά από άξονες γύρω από το Ευρώ και την ΕΕ, το χρέος, τις εθνικοποιήσεις και τον εργατικό έλεγχο αναμετρίονταν με τις αιτίες της κρίσης, τους βασικούς εχθρούς «εντός» και εκτός» και σχετιζόταν με τη δυνατότητα άμεσων μέτρων ανάσχεσης της καταστροφής και βελτίωσης της θέσης των εργαζομένων.** Αυτό είναι η μαγιά των προγραμμάτων. Π.χ. Για να λυθεί το πρόβλημα της ανεργίας και της φτώχειας χρειάζονται δουλειές. Αυτές πώς θα βρεθούν; Θα απαγορεύσουμε τις απολύσεις, θα κρατικοποιήσουμε μεγάλες επιχειρήσεις και τράπεζες. Για να γίνει αυτό πρέπει να σπάσουμε το φαύλο κύκλο των μνημονίων, του χρέους, του ευρώ και των ευρωπαϊκών συμφωνιών. Σαφώς δεν είναι τόσο απλό όσο αυτό το συνοπτικό παράδειγμα, ωστόσο κάπως έτσι ξεδιπλώνεται μια συνολική λογική που συνδέει το σήμερα με το αύριο. Με τους συντρόφους Γούση και Μινωτάκη, δημοσιεύσαμε τον Ιούλιο του 2015 κάποιες πλευρές για το μεταβατικό πρόγραμμα¹¹. Θα χρησιμοποιήσω λίγα αποσπάσματα για να μη γράφω τα ίδια:

«Εκκινεί από αύριο, από άμεσα μέτρα ανάσχεσης της ασφυξίας αλλά έχει ορίζοντα το μετασχηματισμό και την ανατροπή του κόσμου της εκμετάλλευσης. Είναι ένα μεταβατικό πρόγραμμα που έρχεται σε σύγκρουση με την εγχώρια και διεθνή αστική τάξη και ειδικά την καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. Δεν είναι μια πιθανή διαφορετικά αστική διαχείριση από κομμάτια του εγχώριου κεφαλαίου, ούτε μια μετατροπή της οικονομίας σε μια εξαγωγική, εξορυκτική και σκληρά εκμεταλλευτική κοινωνία απλά χωρίς ευρωπαϊκή επιτροπεία. Είναι ένα πρόγραμμα άμεσης βελτίωσης της θέσης της εργατικής τάξης, κλονισμού της αστικής κυριαρχίας, αλλαγής της σχέσης μισθών-κερδών που ανοίγει το δρόμο σε μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση... Ο πιο αριστερός κι επαναστάτης σήμερα, είναι αυτός που όταν τέθηκε και θα ξανατεθεί το ερώτημα «δηλαδή να μην υπογράψουμε τη συμφωνία, και τι θα γίνει από Δευτέρα;», απαντά χωρίς να διστάσει ούτε ένα δευτερόλεπτο «να μην υπογραφεί τίποτα, να σταματήσει τώρα αυτή η πορεία, και τη Δευτέρα και κάθε μέρα υπάρχει άλλος δρόμος». Αν διστάσεις έστω και ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, με τη μακα-

11«Η τριπλή καταστροφή που μας απειλεί και ορισμένα κριτήρια και βήματα για το πρόγραμμα της ρήξης» Στο κείμενο αυτό είχε βασιστεί και η εισήγησή μου ως μέλος τότε του ΠΣΟ της ANΤΑΡΣΥΑ σε εκδήλωση στη Θεσσαλονίκη,
<http://pandiera.gr/%CE%B7-%CF%84%CF%81%CE%B9%CF%80%CE%BB%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B1%CF%82-%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%B9%CE%BB%CE%B5%CE%AF-%CE%BA%CE%B1/>

ριότητα του γραφειοκράτη που πάντα δειλιάζει μπροστά στη δήθεν ανωριμότητα των συνθηκών, τότε καταγράφεται στη λαϊκή βούληση ως ηττημένος και απρόθυμος για κοινωνική ανατροπή, ακόμα και αν υμνήσεις στη συνέχεια εκατό φορές την επανάσταση και τον κομμουνισμό. Ο επαναστάτης κρίνεται πάντα από το αν αυτό που λέει και κάνει τη συγκεκριμένη στιγμή, στο συγκεκριμένο ερώτημα, ανοίγει δρόμους προς το στόχο του.»

Ένα πρόγραμμα ρήξης δε μπορεί να είναι το ίδιο τεκμηριωμένα εφαρμόσιμο με ένα πρόγραμμα διαχείρισης, αν και τα προγράμματα των μνημονιακών κυβερνήσεων έχουν αποδειχτεί μια χαρά ανεφάρμοστα. Δεν θα μπορούσαμε, ούτε απαιτείται να περιγράψουμε με κάθε λεπτομέρεια κάποια επόμενη μέρα. Το βασικό είναι να διαμορφώσουμε τους βασικούς άξονες των αιτημάτων μας, να προετοιμαζόμαστε προφανώς για κάθε ενδεχόμενο και να έχουμε πάντα μπροστά τη σύνδεση με τους στρατηγικούς μας στόχους.

Το προφανές πρόβλημα, ωστόσο, που αντιμετωπίσαμε και συνεχίζουμε, δεν είναι ότι ο κόσμος δε συμφωνούσε με το πρόγραμμά μας. Κανείς δεν χαιρέται που πληρώνουμε το χρέος ενώ όλο και ευρύτερη απήχηση έχει η αμφισβήτηση του ευρώ και της ΕΕ. **Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορούμε να πείσουμε ότι μπορεί να υλοποιηθεί και να μη φέρει καταστροφή της χώρας. Ακόμα και ο κόσμος της Αριστεράς, αναγνωρίζει την κατάσταση του κινήματος και της Αριστεράς και τη δυσκολία σε ένα ανεξέλεγκτο ντόμινο να υπερισχύσουν οι θετικές και όχι οι αρνητικές εξελίξεις.** Η κατάληξη της Αραβικής Άνοιξης ενισχύει αυτούς τους φόβους. Μπροστά σε αυτές τις δυσκολίες, ακόμα και η πιο καλόπιστη ρωτούσε αν είναι εφικτό να υπάρξει αυτός ο δρόμος, πώς θα υλοποιηθεί και από ποιο υποκείμενο.

Εύκολα θα απαντούσαμε σήμερα ότι, αν η απάντηση ήταν «μια αριστερή κυβέρνηση», τότε θα αποτύγχανε οικτρά. Αρκεί όμως αυτό για την αυτάρεσκη αίσθηση ότι δικαιώθηκε η απάντηση «ο οργανωμένος λαός»; Είναι προφανές ότι, ούτε τότε ήταν επαρκής ως απάντηση (για αυτό και δεν υιοθετήθηκε), ούτε βέβαια και σήμερα που μάλλον όλο και περισσότερος κόσμος πιστεύει ότι δεν υπάρχει γενικά δυνατότητα για κάτι διαφορετικό και όχι ότι απέτυχε ο κοινοβουλευτικός δρόμος και άρα χρειάζεται επανάσταση.

Η μετατροπή της συζήτησης για τη μετάβαση, σε μια οπαδική αντιπαράθεση υπερασπιστών της «κυβέρνησης» και της «επανάστασης» είναι μια χυδαία υποτίμηση της ίδιας της πολύπλευρης εμπειρίας του μαρξισμού και του κομμουνιστικού κινήματος. Εμείς πρέπει να αναμετρηθούμε με μια πιο σύνθετη μεθοδολογία και διαδικασία. Μπροστά σε μια σοβούσα πολιτική κρίση που προκαλείται από την οικονομική εξαθλίωση και την αδυναμία αναπαραγωγής του συστήματος¹², η εργατική τάξη με τα όργανα και τις πολιτικές της πρωτοπορίες πρέπει να πει: «Αν δε μπορείτε εσείς, μπορούμε εμείς», όπως είπαν οι εργάτες της BIOME. Τι σημαίνει αυτό σαν πανκοινωνικό, πανεθνικό αίτημα; Ότι αναλαμβάνει ένα κομμάτι της εργατικής τάξης και κάποιες επαναστατικές δυνάμεις, να πάρουν πάνω τους την πολιτική εξουσία. Αυτή είναι η τομή της επανάστασης, που βέβαια δεν είναι η απλή γραμμική επανάληψη πολλών BIOME.

Ωστόσο αυτή η διαδικασία είναι τόσο απλή, είναι ένα μονόπρακτο; Ακριβώς επειδή αδυνατούμε να απαντήσουμε σε αυτό το δύσκολο ερώτημα, επιλέξαμε ουσιαστικά να μην προτείνουμε ποτέ στην εργατική τάξη να απαντήσει ότι μπορεί αυτή να εγγυηθεί μια διαφορετική πορεία. Εκεί ήταν το μεγαλύτερο μας λάθος. Ενώ ήμασταν πάντοτε το ρεύμα που προσπαθεί να πολιτικοποιήσει τον οικονομικό αγώνα, όταν οι αγώνες αυτοί από την εξέλιξη της ταξικής πάλης πολιτικοποιήθηκαν, εμείς σταθήκαμε ανεπαρκείς στο να αναβαθμίσουμε την πολιτική μας πρόταση. Σε περιόδους κρίσης, ο οικονομικός με τον πολιτικό αγώνα δε διαφέρουν όσο πριν. Στην αδυναμία μας να προωθήσουμε ένα ανατρεπτικό πολιτικό σχέδιο, η ηγεμονία του ΣΥΡΙΖΑ στον πολιτικό αγώνα, μας ώθησε σε μια αναδίπλωση υπέρ του οικονομικού αγώνα. Και βρεθήκαμε πολλές φορές να βάζουμε εμείς οι ίδιοι χαμηλά τον πολιτικό πήχη των αγώνων.

Έχουμε μάλιστα την εντύπωση, πολλές φορές, ότι ο ρεφορμισμός είναι ένα πολιτικό σχέδιο που παίζεται κάποια στιγμή και όταν αποτυγχάνει φέρνει νίκη της επαναστατικής πρότασης. Φυσικά κάτι τέτοιο δεν ισχύει. **Νέα ρεφορμιστικά σχέδια και τάσεις θα γεννιούνται διαρκώς μέσα στο κίνημα, όσο δεν ηγεμονεύει ένα σαφές επαναστατικό σχέδιο και υποκείμενο.**

Το πολιτικό ζήτημα, το ζήτημα της πολιτικής εξουσίας, δεν είναι το άθροισμα των αιτημάτων του προγράμματος. Οι μπολσεβίκοι έλεγαν για Ειρήνη, Γη και Ψωμί. Η πολιτική πρόταση όμως ήταν η κυβέρνηση των Σοβιέτ. Εμείς είχαμε ένα σχετικά επεξεργασμένο πλαίσιο αιτημάτων, με το ευρώ, το χρέος κ.α. Όμως ου-

12 Πρόκειται για συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους και όχι για πάντα, όποτε ετοιμαστεί η κάθε πολιτική οργάνωση που θεωρεί τον εαυτό της επαναστατικό.

σιαστικά δεν είχαμε ποτέ σαφή πολιτική πρόταση. Το «οργανωμένος λαός», απουσία συγκεκριμένων οργάνων αναφοράς όπως τα Σοβιέτ δεν είναι πρόταση που απευθύνεται σε ένα κίνημα. Είναι τοποθέτηση πολιτικού χώρου. Πιστεύουμε ότι για ευρύτερες λαϊκές μάζες η πρόταση για «κυβέρνηση της Αριστεράς» που ήταν η πολιτική πρόταση, ακουγόταν λιγότερο ανατρεπτική από το «οργανωμένος λαός»; Προσωπικά πιστεύω πως όχι. **Με τα δεδομένα του κινήματος και της πολιτικής και οργανωτικής μας κατάστασης, η πρόταση του «οργανωμένου λαού» έμοιαζε με τη συνέχιση των υπαρχόντων αγώνων που ήδη έδειχναν σημάδια κόπωσης.** Ενώ η «κυβέρνηση της Αριστεράς» φάνταζε ένα αρκετά τολμηρό στοίχημα ουσιαστικής πολιτικής αλλαγής. Στις χειρότερες στιγμές μας, η άρνηση αναμέτρησης με τα ερωτήματα έφερνε μέχρι και συντηρητική κριτική. Στην αρχή των capital controls, υπήρχαν φωνές (ευτυχώς μειοψηφικά) που έλεγαν για τις ουρές και τους εργαζόμενους στις τράπεζες. Στις συζητήσεις για το τι θα γινόταν σε ενδεχόμενα ρήξης, προβαλλόταν η υπεροπλία του αντιπάλου και του διεθνούς συσχετισμού και εκτός ΕΕ. Το ΚΚΕ είναι το πλέον χαρακτηριστικό ως προς αυτό. Στην άρνησή παρέμβασης στις εξελίξεις, ένας υποστηρικτής του πολύ συχνά βρισκόταν να συμφωνεί με τις πιο κατεστημένες φωνές για τα «συμφέροντα», για τα λόμπι της δραχμής κτλ. Η αναφορά στην ανάγκη παγκόσμιας επανάστασης, μπορεί να συνοδεύει το φόβο για αβέβαια και ανολοκλήρωτα αντικαπιταλιστικά βήματα στο σήμερα.

Στην πραγματικότητα, αποδεχτήκαμε το ρόλο του καταθέτη αιτημάτων που θα υλοποιήσει ή όχι ο ΣΥΡΙΖΑ. Όμως το ΝΑΡ και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ δεν είναι σωματεία ή σύλλογοι. Να βάζουν αιτήματα. Πρέπει να καταθέτουν πολιτικό σχέδιο με φιλοδοξία να εκπροσωπήσουν το λαό. **Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπορούσε να πρωτοστατήσει σε ένα κοινωνικό και πολιτικό μέτωπο ρήξης και ανατροπής. Το πολιτικό πρόγραμμα αυτού του μετώπου μπορούσε να πατά στις βασικές πλευρές του μεταβατικού προγράμματος. Και στο ερώτημα ποιος θα το υλοποιήσει, η απάντηση θα ήταν «ΕΜΕΙΣ». Το κοινωνικό και πολιτικό μπλοκ της ρήξης.**

Το πώς θα υλοποιηθεί δεν μπορεί να προγραφεί. Καθορίζεται από την εξέλιξη της ταξικής πάλης. Μπορεί να προκύψει από μια εξεγερτική συνθήκη που να αναγκάσει μια αστική κυβέρνηση να το υλοποιήσει¹³. Πιθανώς μια ανώτερη μορφή της σύγκρουσης των πλατειών θα έφερνε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, αν και νομίζω ότι σε συνθήκες κοινοβουλευτισμού μια κυβέρνηση μπορεί να προκηρύξει εκλογές αντί να ρισκάρει επανάσταση. Στην περίπτωση του δημοψηφίσματος, το μπλοκ αυτό θα έπρεπε με σαφήνεια να πει: «Μην υπογράψεις τίποτα. Κάνε εκλογές να βγούμε εμείς το μπλοκ της ρήξης και να υλοποιήσουμε το ΟΧΙ».

Για την πλειοψηφία της οργάνωσης θεωρείται αυτό κυβερνητισμός. **Αν είναι έτσι, πρέπει να απαντηθεί ποια είναι ακριβώς η πρόταση που κατατίθεται.** Αν είναι η απλή αναβάθμιση των αγώνων, όπως στην πραγματικότητα έγινε αντιληπτό τα προηγούμενα χρόνια, αυτή είναι μια πρόταση πολύ λιγότερο τολμηρή και επαναστατική, τη θεωρώ «από τα δεξιά» σχετικά με αυτό που περιέγραψα. Αν είναι η Οκτωβριανή Επανάσταση χρειάζεται να συζητηθεί περαιτέρω. Σημαίνει αυτό μια ακριβή επανάληψη της εποποιίας των μπολσεβίκων; Αυτό που προτείνεται είναι η ένοπλη οργάνωση του προλεταριάτου και μάλιστα αυτό θα γίνει ενώ τα κόμματα που θα πρωτοστατούν σε αυτή δε θα έχουν κερδίσει στις εκλογές αλλά πιθανώς δε θα έχουν καν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση. Αν έτσι είναι, τι σημαίνει αυτό για τα σημερινά μας καθήκοντα; Αν δε σημαίνει κάτι για το σήμερα και αναφέρεται στο μακρινό μέλλον, είναι μια πρόταση που ούτε στις πλατείες ή στο δημοψήφισμα σήμαινε κάτι; Και αν τοποθετούμε σε κάποιο σχετικά μακρινό μέλλον τη στιγμή της επανάστασης και πριν από αυτήν δε μπορούν να γίνουν μεγάλες πολιτικές αλλαγές, τότε είναι αυτή η πρόταση πολύ διαφορετική από του ΚΚΕ (που μάλιστα θέτει στο μέλλον τη λαϊκή εξουσία, όχι την επανάσταση για να βγούμε από το ευρώ);

Είναι αυτή η επεξεργασμένη, επαναστατική και όχι ρεφορμιστική μας πρόταση; Προσωπικά δε νομίζω. **Εκτιμώ ότι δε θεωρήσαμε αναγκαίο να απαντήσουμε, καθώς πράγματι η οργανωτική μας κατάσταση είναι αναντίστοιχη με τα ερωτήματα αυτά.** Ως ρεύμα, συγκροτηθήκαμε πάνω στην ήττα και τον κυβερνητισμό της Αριστεράς και του εκφυλισμένου κομμουνιστικού κινήματος της Δύσης και της Ανατολής. Ορθά, επιλέξαμε να πάρουμε διαζύγιο από τις λογικές διαχείρισης και από τις πολλαπλές ηττημένες όψεις του ρεφορμισμού. Επιλέξαμε τον επαναστατικό μαρξισμό και γυρίσαμε πίσω τον ίδιο τον Μαρξ και τον ίδιο το Λένιν, και όχι στις πολλαπλές παραχαράξεις τους από τις κομματικές σχολές. Οι δεκαετίες του 90 και του 2000, μέσα στην ήττα και την επέλαση του νεοφιλελευθερισμού και του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, δεν τέθηκε σοβαρά στη Δύση το ενδεχόμενο πολιτικής αλλαγής. Ούτε και στην Ελλάδα του ευρώ, της Ολυ-

13 Αυτή ήταν η βασική απάντηση που δίναμε σα ΝΑΡ, αλλά προσωπικά δε μου φαίνεται και πολύ πιθανή εντός ΕΕ.

μπιάδας, του κραταιού δικομματισμού, μπορούσε μια μικρή οργάνωση του εξωκοινοβουλίου να αναμετρηθεί με τέτοιας έντασης ερωτήματα σαν αυτά που έθεσε η κρίση που συμπαρέσυρε τα πάντα.

Στις αρχές της κρίσης αναμετρηθήκαμε σοβαρά με την επεξεργασία των πολιτικών μας προτάσεων, αναγνωρίζοντας ορθά τις τεκτονικές αλλαγές που έρχονται. Από την ίδρυση της ANΤΑΡΣΥΑ το 2009, στη συγκρότηση του πεντάπτυχου και του μεταβατικού προγράμματός της, μέχρι και τις πολλαπλές πρωτοβουλίες και επεξεργασίες εντός των εξεγερτικών γεγονότων του 10-12, η συνειδητή προσπάθεια αυτή ερχόταν μαζί με μια πρωτόγνωρη αύξηση της πολιτικής μας επιρροής. Η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ και οι αντιπαραθέσεις στην ANΤΑΡΣΥΑ και την οργάνωση, δυσκόλεψαν αυτή τη συζήτηση, ενώ με την εξέλιξη της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ- ANEΛ και τη «διάσπαση» της ANΤΑΡΣΥΑ, η συζήτηση τορπιλίστηκε. Σήμερα, κάθε αναφορά στην πολιτική εξουσία και στην κυβέρνηση των εργαζομένων, της Αριστεράς, του μετώπου της ρήξης κ.α. αντιμετωπίζεται εχθρικά και κατατάσσεται στο στρατόπεδο των «δεξιών», «κυβερνητικών» κ.α.

Δεν ήταν πάντα έτσι. Ο σύντροφος Δημήτρης Γρηγορόπουλος, μέλος της Π.Ε., έγραψε στην Ουτοπία, τον Μάρτιο του 2011¹⁴, κείμενο με τίτλο «Ο Μαρξ για το θέμα της Εξουσίας». Παραθέτω μερικά αποσπάσματα:

«Ο Μαρξ και ο Ένγκελς θεωρούσαν τον κοινοβουλευτικό αγώνα, ακόμα και τη διαμόρφωση κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας της εργατικής τάξης, πολιτική μορφή πάλης στην προετοιμασία της εργατικής τάξης για την επανάσταση και όχι ως υποκατάστατό της..

... Μια αριστερή διακυβέρνηση είτε προκύψει ως έκφραση κινηματικών διαδικασιών είτε ακόμα μέσω εκλογικής διαδικασίας, για να έχει ελπίδες ευόδωσης μιας αντισυστημικής πολιτικής, πρέπει να μην έχει αυταπάτες για την αστική νομιμότητα, αλλά να έχει κύριο στόχο και μοχλό την ανάπτυξη του κινήματος και την πραγματοποίηση ριζικών αλλαγών, πρέπει να δρα ως ουσιαστικός, ως αποφασιστικός παράγοντας της δυαδικής εξουσίας, οξύνοντας συνειδητά ως τη χρεοκοπία την αστική οικονομική και πολιτική κρίση, βοηθώντας¹⁸ έτσι στην ωρίμανση της επαναστατικής κατάστασης, που είναι αναγκαίος όρος (όχι όμως και επαρκής) για τον επαναστατικό μετασχηματισμό. Τέτοιο χαρακτήρα νομίζουμε ότι έχει σήμερα η κυβέρνηση (προωθεί ριζοσπαστικές αλλαγές, έχει κατακτήσει ένα μέρος της εξουσίας, ενεργοποιεί το λαϊκό κίνημα). Δεν πρόκειται βέβαια για σοσιαλιστική κυβέρνηση, αλλά για μεταβατική αριστερή κυβέρνηση, που μπορεί να οδηγήσει στην επαναστατική ρήξη ή και να οπισθοδρομήσει...

... Πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν και μια ιδιομορφία της ελληνικής κοινωνίας. Λόγω της πολύχρονης κυριαρχίας του δικομματισμού και των θεσμών πελατείας στη συνείδηση ευρύτερων μαζών έχει αναπτυχθεί ένα είδος κρατισμού, δηλαδή η αντίληψη ότι η λύση των προβλημάτων συνδέεται με την πολιτική δύναμη που θα γίνει κυβέρνηση. Αυτές οι μάζες είναι δύσπιστες προς τη δυνατότητα των κινηματικών διαδικασιών να αποτελέσουν εναλλακτική λύση. Αυτή η δυσπιστία υποθάλπεται και από την αδυναμία και τον κατακερματισμό της Αριστεράς αλλά και την ανυποληψία του συνδικαλιστικού κινήματος. Η ταύτιση στη συνείδηση αυτών των μαζών της εξόδου από την κρίση με την κυβέρνηση λειτουργεί ως κεντρόφυγος δύναμη που τις απομακρύνει απ' την Αριστερά, που δεν εμφανίζεται ως εναλλακτική κυβερνητική λύση ούτε σε επίπεδο ιδεολογικής ζύμωσης για τη συγκέντρωση των δυνάμεων της αλλαγής. Εξάλλου είναι δύσκολο ευρύτερες μάζες διαποτισμένες από τον κυβερνητισμό να πειστούν ότι το πρόγραμμα των προωθημένων μεταρρυθμίσεων του αντικαπιταλιστικού στόχου (διαγραφή χρέους, κοινωνικοποιήσεις, αναδιανομή, κ.ά.) αλλά και η αποδέσμευση απ' τα ιμπεριαλιστικά κέντρα θα υλοποιηθεί μόνο με την πίεση του λαϊκού κινήματος σε μια αστική κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι με την έκφραση του κινήματος και σε κυβερνητική εξουσία (είτε με κινηματικές είτε με εκλογικές διαδικασίες) που θα αγωνίζεται να προωθήσει το πρόγραμμα της αντικαπιταλιστικής αλλαγής, να οργανώσει και να συντονίσει τους στόχους του και όχι να επαφίεται σε μια αστική κυβέρνηση.»

Δε γνωρίζω αν ο σύντροφος συμφωνεί ακόμα με αυτές τις διατυπώσεις, και προσωπικά τον γνώρισα αργότερα. Δεν με ενδιαφέρει να δημιουργήσω εντυπώσεις, κάθε άνθρωπος μπορεί να γράφει ό,τι θέλει και να αλλάζει απόψεις, κάτι που προφανώς έχω κάνει κι εγώ. Το ερώτημά μου όμως είναι: Αν αυτές οι

14 Τεύχος 94: «Αφιέρωμα στον Μαρξ», Μάρτιος- Απρίλιος 2011,
<http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&pid=iid:9578&lang=el>

απόψεις δεν ήταν εχθρικές προς το NAP τότε, γιατί είναι τώρα; Γιατί αυτός ο διάλογος έκλεισε; Ήταν αυτή η καλύτερη οχύρωση μπροστά στο ρεύμα του ΣΥΡΙΖΑ;

Η εποχή μας προσφέρει πλούσιες και αντιφατικές εμπειρίες. Υπάρχουν τα παραδείγματα των λατινοαμερικάνικων κυβερνήσεων, που ήταν τα μόνα παραδείγματα σοσιαλιστικών αποπειρών από τη δεκαετία του 80. Μπορούμε να δούμε τις δυσκολίες τους, θεωρώντας ότι ενδεχόμενη ήττα θα φέρει αυτομάτως διακαίωση του επαναστατικού δρόμου ή μπορούμε να τις στηρίξουμε με στόχο να μάθουμε από τα θετικά και τα αρνητικά τους. Υπάρχει το παράδειγμα των Ζαπατίστας με τις πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις του. Στη γειτονιά μας έχουμε τον αντιφασιστικό αγώνα την Ουκρανία και το εγχείρημα της Ροζάβα. Η πραγματικότητα είναι ότι σχεδόν όλα τα εγχειρήματα αντιμετωπίζουν τεράστιες δυσκολίες, αυτός είναι ο τωρινός συσχετισμός δύναμης. Όμως αυτά έχουμε τώρα. Εγώ προτείνω να σκύψουμε πάνω από αυτά με σεμνότητα και με την αποφασιστικότητα αυτού που θέλει πραγματικά να αλλάξει τον κόσμο.

V. Πολιτικό υποκείμενο, ικανό να επιδράσει στις εξελίξεις

Όλα όσα περιγράφηκαν παραπάνω, απαιτούν ένα πολιτικό υποκείμενο στοιχειωδώς μαζικό και συγκροτημένο, που θα μπορέσει να τα αξιοποιήσει ώστε να επιδράσει στις εξελίξεις. Είναι κατανοητό, ότι είναι διαφορετικό να συζητάμε για την ορθότητα ή μη των αναλύσεων και του προγράμματος, ενός πολιτικού υποκειμένου (κόμματος, οργάνωσης ή μετώπου) που αριθμεί λίγες δεκάδες ανθρώπων, από ότι ενός μερικές εκατοντάδες και διαφορετικό ενός με εκατοντάδες χιλιάδες. Σαφώς δεν αρκεί η μαζικότητα ενός πολιτικού φορέα, αν δεν έχει όλα τα παραπάνω, για αυτό και είμαστε στη νΚΑ και το NAP και όχι στο ΚΚΕ ή τον ΣΥΡΙΖΑ (μάλλον παλαιότερα, τώρα είναι άγνωστο αν έχει οργανωτικό ιστό). **Υποτίμηση της μαζικότητας προδίδει, μια πολιτικοποίηση χομπίστικη ή ελιτίστικη που δεν έχει στόχο την πραγματική αλλαγή της κοινωνίας, αλλά την αυταρέσκεια των μελών της.** Ευτυχώς, κάτι τέτοιο, δεν συναντάται σε σοβαρό βαθμό στις τάξεις μας.

Προσωπικά, το τελευταίο διάστημα, με απασχολεί όλο και περισσότερο το θέμα της μαζικότητας. Αισθάνομαι πολλές φορές, ότι η συζήτηση που κάνουμε και οι άπειρες ώρες που σπαταλάμε σε διαδικασίες είναι αναντίστοιχες των πραγματικών δυνατοτήτων που έχει ο οργανωτικός μας ιστός να της υλοποιήσει. Πολλές φορές εξουθενώνονται τα μέλη μας από ένα ατελείωτο καθηκοντολόγιο (συχνά μάλιστα ανιεράρχητο), που στο τέλος επωμίζονται συγκεκριμένοι/ες «φιλότιμοι»/ες¹⁵. Για το λόγο αυτό και είμαι πάντα θετικός για ενωτικές, μετωπικές πρωτοβουλίες. Κατανώ μια σκέψη που θεωρεί ότι το θέμα της μαζικότητας δεν είναι απλή αντανάκλαση των μετωπικών μας πρωτοβουλιών, αντιθέτως καμία φορά μπορεί να είναι και σε αντιπαράθεση. Ας γίνω πιο κατανοητός.

Νομίζω πως καμία φορά ξεχνάμε κάτι που τα μέλη μας ξέρουν πολύ καλά από το συνδικαλισμό. **Δεν είναι μόνο ούτε αναγκαστικά η ποιότητα που μετατρέπεται σε ποσότητα. Στα πολιτικά υποκείμενα, η ποσότητα μετατρέπεται σε ποιότητα.** Τι σημαίνει αυτό; Στο φοιτητικό κίνημα, η ύπαρξη της ΕΑΑΚ και των σχημάτων μας κατοχυρώνει στα μέλη και τα σχήματά μας, μια πολιτική εκπροσώπηση ισχυρή, ικανή να εγγυηθεί σε ένα βαθμό την υλοποίηση ενός σχεδίου. Προφανώς αυτό είναι αντανάκλαση μιας πολιτικής λογικής που επιβραβεύεται αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Όταν ήμουν φοιτητής δεν υπήρχε ΕΑΑΚ και νΚΑ στο Βόλο. Φτιάξαμε το πρώτο σχήμα στην Αρχιτεκτονική και το Μάη- Ιούνη ήμασταν μικρότερη δύναμη από σχήματα άλ-

15 Συχνά το αποτέλεσμα είναι να εξαντλούνται εντελώς πρωτοπόροι σύντροφοι και συντρόφισσες και να απομακρύνονται από την πρώτη γραμμή, μετά από ένα διάστημα

λων αριστερών δυνάμεων (ΚΟΕ, Ξεκίνημα κ.α.). Πιστεύω ότι είχαμε σωστότερη γραμμή, αλλά είμαι απολύτως σίγουρος ότι η ύπαρξη της ΕΑΑΚ ήταν καθοριστικότερος παράγοντας για να «βγούμε» από τη διετία του κινήματος με σχήματα σε 5-6 σχολές και πολυπληθή οργάνωση νΚΑ. Ένας αγωνιστής/ αγωνίστρια που θέλει να αλλάξει τον κόσμο, αναγνωρίζει τη σημασία του να συμμετάσχει σε μια συλλογικότητα που μπορεί στοιχειωδώς να βοηθήσει σε αυτό. Είμαι σίγουρος ότι πολλά από τα μέλη μας, μπήκαν στην ΕΑΑΚ και τη νΚΑ και για αυτό το λόγο, και όχι π.χ. στο ΕΕΚ, ή την ΟΚΔΕ, ή τα ΜΛ ή κάποιο άλλο αριστερό σχήμα ή οργάνωση που μπορεί να είχαν στη σχολή τους.

Σε κάθε εκλογική αναμέτρηση, αναφέρουμε τον εκβιασμό που κάνει πολλούς εν δυνάμει ψηφοφόρους μας να ψηφίζουν ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ κ.α. Αν και έχει μια ιδιαιτερότητα, δεν έχει κάποιες αντιστοιχίες αυτό με ψηφοφόρους που συχνά μπορεί να ψηφίζουν ΕΑΑΚ ή Παρεμβάσεις αντί για άλλες μικρότερες δυνάμεις; Μας κάνει εντύπωση αυτό; Έτσι είναι η πολιτική πάλη, βασίζεται στην ισχύ. Δεν είναι ποτέ η «επιλογή» στράτευσης ή πολιτικής στήριξης μια επιλογή μεταξύ σκέτων πολιτικών προγραμμάτων. Αυτό καμιά φορά δε το συζητάμε. Νομίζουμε ότι αν καταθέσουμε μια τεκμηριωμένη πολιτική πρόταση που κατατροπώνει αυτή ενός άλλου πολιτικού χώρου, θα πείσουμε για τη δική μας στήριξη. Δες και η πολιτική στράτευση είναι δεδομένη και είναι στην Αριστερά, και το ζήτημα είναι μονάχα να κερδίσουμε σε ένα παιχνίδι επιχειρημάτων. Είναι αυτό μια ακόμα ένδειξη του «περιεχομενισμού» που μας διακατέχει και που αναφέρθηκα στην αρχή. Με βάση τα παραπάνω, εκτιμώ ότι ακόμα και αν «παίρναμε άριστα» σε όλα τα παραπάνω και πάλι θα απαιτούνταν διαρκείς προσπάθειες μαζικοποίησης του χώρου μας, ώστε να επιδράσουμε επαρκώς στις εξελίξεις. Και αντιστρόφως, μόνο με μια επαρκή μαζικότητα και σύνδεση με την εργατική τάξη και τη νεολαία, θα μπορούσαμε να «πάρουμε άριστα» στα παραπάνω.

Υποστηρίζεται συχνά ότι το διάστημα 2010-2015, ασχοληθήκαμε περισσότερο από ότι έπρεπε με τις μετωπικές πρωτοβουλίες και τα «πολιτικά κόλπα» και αμελήσαμε το θέμα της οικοδόμησης στην τάξη. Μια τέτοια άποψη, αν θέλει να έχει πολιτική εγκυρότητα, θα πρέπει με συγκεκριμένο τρόπο να παρουσιάσει τι ακριβώς έπρεπε να κάνουμε που αρνηθήκαμε και κυρίως να μας πει τα αποτελέσματα της αυτοτελούς δουλειάς οικοδόμησης που έχουμε επιτύχει. Προσωπικά, πιστεύω ότι είναι εξαιρετικά λίγα τα μέλη της οργάνωσης που στρατεύτηκαν στη βάση μιας τέτοιας δουλειάς «οικοδόμησης» ή εξορμήσεων στο λαό¹⁶. Αντιθέτως, **είναι δεδομένο πώς η οργανωτική ανάπτυξη της οργάνωσης πάει συνήθως μαζί με την οργανωτική ανάπτυξη των μετωπικών μας προσπαθειών, και είναι ξεκάθαρο ότι η συγκρότηση και ανάπτυξη της ΑΝΤΑΡ-ΣΥΑ έφερε σημαντική αύξηση των μελών του ΝΑΡ και της νΚΑ, ενώ η υποχώρηση και στασιμότητά της μετά το καλοκαίρι του 2015, έφερε αντίστοιχα αποτελέσματα και στο ΝΑΡ.**

Σε περιόδους σχετικής υποχώρησης, παρουσιάζεται συνήθως μια παράλληλη υποτίμηση των μετωπικών πρωτοβουλιών με μια προβολή της ανάγκης για αυτοτελή παρέμβαση της νΚΑ και του ΝΑΡ, με το πιο βαθύ περιεχόμενο και ειδικά στα πιο εργατικά τμήματα του λαού. Αυτό το συλλογικό φαντασιακό μιας εργατιάς που περιμένει να εμφανιστεί μια κομμουνιστική οργάνωση να πει τα πιο κομμουνιστικά ώστε να στρατευτεί σε αυτή, επαναλαμβάνεται με διάφορες ευκαιρίες. Προφανώς η εργατιά δεν αντέχει τα ρεφορμιστικά τερτίπια διαφόρων συμμάχων στις μετωπικές πρωτοβουλίες. Θα αναδειχτούν όμως ποτέ συγκεκριμένα ποια είναι τα μετρήσιμα αποτελέσματα μια τέτοιας δουλειάς, όποτε επιχειρήθηκε; Πιστεύω ότι είναι ιδιαιτέρως αναίμικα. Αυτό προφανώς δε σημαίνει ότι όποια προσπάθεια έγινε, ήταν αποτυχημένη. Κάθε άλλο. Ποτέ δεν υποτιμώ οποιαδήποτε προσπάθεια συντρόφων, ειδικά τέτοιας δύσκολης παρέμβασης. Ωστόσο φαίνεται πως, τα πράγματα είναι πολύ πιο σύνθετα και δύσκολα. Αναφέρονται συχνά στις οβες και τα όργανα, τα σημαντικά αποτελέσματα της παρέμβασης στα εργοστάσια που έκανε η ΚΝΕ τη δεκαετία του 80. Δες και είναι ίδια η ταξική σύνθεση και πολιτικοποίηση της νεολαίας σήμερα και – κυρίως- λες και είναι ίδια η ΚΝΕ και το ΚΚΕ του 80 (πριν καν την πτώση) με το ΝΑΡ και τη νΚΑ σήμερα. Όλοι και όλες γνωρίζουμε, ότι η στράτευση στο ΝΑΡ και τη νΚΑ κόσμου που δεν προέρχεται από τη φοιτητική και σπουδαστική πολιτικοποίηση είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Δεν πιστεύω ότι το μέλλον είναι οι απανωτές ενωτικές πρωτοβουλίες των ίδιων πολιτικών δυνάμεων και του ίδιου – σε μεγάλο βαθμό φθαρμένου- πολιτικού δυναμικού. Αλήθεια, λίγη έμπνευση μπορούν να προσφέρουν τέτοιες προσπάθειες. Εξίσου, όμως, δεν πιστεύω ότι κάποια στιγμή το ΝΑΡ, η νΚΑ, δυστυχώς πλέον και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, θα μετασηματιστούν σε κάτι αισθητά διαφορετικό και πιο ελκτικό ειδικά για τη νέα γενιά.

16 Το γνωρίζω με βεβαιότητα για τη νΚΑ. Για το ΝΑΡ το εικάζω, καθώς όταν ρώτησα σε παλαιότερη οβ το μέλος του γραφείου της Π.Ε. που είχε έρθει να εισηγηθεί, η απάντηση ήταν ότι κάθε μέλος της νΚΑ που περνάει στο ΝΑΡ είναι μια νέα στράτευση.

Θα μείνω λίγο στο ζήτημα της νέας γενιάς. **Πιστεύω ειλικρινά ότι ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία της περασμένης περιόδου ήταν η δυνατότητα ανανέωσης της Αριστεράς και του κινήματος, μέσα από την είσοδο στο προσκήνιο μιας νέας γενιάς, προερχόμενης από τα κινήματα και την πολιτικοποίηση του 06-07, του Δεκέμβρη, των πλατειών, του αντιφασιστικού κινήματος κ.α.** Με απογοήτευση θεωρώ ότι αυτό το στοιχείο σε πολύ μεγάλο βαθμό τείνει να χαθεί. Σχεδόν το σύνολο της Αριστεράς, και δυστυχώς και το ΝΑΡ, διατηρεί σε πολύ μεγάλο βαθμό το ίδιο στελεχειακό δυναμικό με πριν την κρίση. Και αυτό δεν είναι καν το χειρότερο. Σχεδόν το σύνολο των κομμουνιστικών κομμάτων και οργανώσεων, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, έχουν περίπου την ίδια ηγεσία για δεκαετίες, όπου ειδικά για τις μικρότερες επαναστατικές οργανώσεις, αυτή ταυτίζεται με ιστορικές αγωνιστικές ιδρυτικές μορφές. Στον περισσότερο κόσμο πρόκειται για ένα στελεχειακό δυναμικό προερχόμενο από τη δεκαετία του 60 και του 70, το Μάη του 68, το κίνημα ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ κ.α. Στην Ελλάδα, είναι βέβαια η γενιά του Πολυτεχνείου και της μεταπολίτευσης, ή η γενιά που συγκρότησε τις πολιτικές οργανώσεις.

Τείνουν πολλές φορές, άτομα της δικής μου γενιάς και πολιτικοποίησης, να μεγαλοποιούν τη σημασία των γεγονότων που μας πολιτικοποίησαν. Και την ίδια τη σημασία της γενιάς μας. Σίγουρα δεν πρόκειται για μια περιούσια γενιά που θα αλλάξει τα πράγματα στην Αριστερά και την κοινωνία. Πλέον αποδείχτηκε αυτό. Όμως το ζήτημα δεν είναι ατομικό, αν θα μπορούσαν κάποιοι νεώτεροι αγωνιστές και αγωνίστριες να βρίσκονται σε ηγετικές θέσεις στην Αριστερά. Το ζήτημα είναι η ουσιαστική πολιτική ανανέωση της Αριστεράς και του εργατικού κινήματος.

Θα αναφέρω ένα μόνο στιγμιότυπο, τελευταίο. Είμαι στην Οργάνωση Νέων Εργαζομένων Αθήνας από το 2008. Αν εξαιρέσουμε ίσως κάποια πρώτα χρόνια, δε νομίζω κανένα μέλος των οργανώσεων βάσης που βρέθηκα (που άλλαζαν ανάλογα με τον οργανωτικό ιστό μας) να είχε ποτέ εργασία που να του απέφερε πάνω από 1000 ευρώ το μήνα, για διάστημα π.χ. ενός χρόνου. Σε μια οβα πριν κάποιους μήνες, μέλος του γραφείου της Πολιτικής Επιτροπής που παρουσίαζε τις αποφάσεις σχετικά με την αποτίμηση της συνδιάσκεψης της ΑΝΤΑΡΣΥΑ υπενθύμισε με συντροφικό τρόπο, ότι για την τάδε απόφαση πιο αποφασιστικά ήταν τα πιο εργατικά μας κομμάτια και οργανώσεις. Η οβα μου, δεν είχε υπερψηφίσει εκείνη την απόφαση που αναφερόταν ο σύντροφος. Αυτή η οβα που δεν έχει έναν άνθρωπο με ένα χιλιάρικο μισθό το χρόνο, δε συγκαταλέγεται στα πιο εργατικά κομμάτια.

Πιστεύω ειλικρινά ότι ένας νέας πολιτικός φορέας (μέτωπο, κόμμα κ.α.) πρέπει να δημιουργηθεί μέσα από την επαναστατική ανασύνθεση διάφορων δυνάμεων και οργανώσεων. Για να μιλήσω ειλικρινά γνωρίζοντας ότι αυτό δεν αποτελεί συγκεκριμένη πρόταση, θα ήλπιζα σε ένα νέο κόμμα και μέτωπο που θα απαρτίζεται από ανθρώπους που συμφωνούν σε κάποια βασικά στοιχεία του προγράμματος και θα διακατέχονται από συντροφικότητα, μαχητικότητα, θα μοιράζονται την ανάγκη για σύγχρονη επαναστατική και κομμουνιστική αναζήτηση. Μερικές φορές η πλήρης πολιτική συμφωνία δεν είναι το μόνο που αρκεί, ίσως να μην είναι καν το πιο σημαντικό. Δε θα φτιαχτούν καινούριοι άνθρωποι για να φτιάξουν τα κόμματα της εποχής μας. **Ωστόσο εμείς οι ίδιοι που θα το κάνουμε, οφείλουμε να βάζουμε μπροστά την ανάγκη για στοιχειώδη συντροφική σχέση, οριστικό ξεπέραςμα των εκφυλισμένων και αντιδημοκρατικών πρακτικών, των ατομικών στρατηγικών, των αντισυντροφικών στάσεων.**

Μέχρι να συμβεί αυτό, **θεωρώ κάθε προσπάθεια διαλόγου και κοινής δράσης, ακόμα και πιο σταθερής και στρατηγικής συμφωνίας μεταξύ κομματιών της Αριστεράς, θετική.** Μόλις ολοκληρώνεται μια, θα είμαι υπέρ και για μια επόμενη ακόμα πιο μεγάλη και τολμηρή. Και από τα πάνω και από τα κάτω. Και σε επιμέρους μέτωπα και στο κίνημα. Και με ΣΥΡΙΖΟγενείς και με ΚΚΕδογενείς και με τροτσκιστές και με σταλινικούς, και με αυτόνομα, αναρχικά ρεύματα και με πιο «θεσμικά» κομμάτια. Ας θεωρείται αυτό, «δεξιά» απόκλιση ή υποτίμηση του περιεχομένου. Ας απαντηθεί πρώτα πώς με τις δυνάμεις που έχουμε σήμερα, ή λίγες παραπάνω, θα διασωθούμε μέσα στη συνταρακτική καταιγίδα που έρχεται τα επόμενα χρόνια, να μπορέσω επιτέλους να κοιμηθώ τα βράδια, και μετά θα σταματήσω να είμαι τόσο ενωτικός. Δεν αντέχω όμως την ηρεμία και τις προϋποθέσεις και τα εκατονταετή πλάνα. Πιστεύω ότι δεν έχουμε χρόνο.

Δεν υποτιμώ το περιεχόμενο, ούτε τις πολιτικές διαφωνίες που υπάρχουν με άλλα ρεύματα. Δεν υποτιμώ ωστόσο και τις διαφωνίες που έχω με μέλη της ίδιας μου της οργάνωσης, ακόμα και με τις ίδιες τις Θέσεις του ΚΣ. Αν θεωρούσα ότι έπρεπε να βρίσκομαι σε ένα κόμμα, μόνο με όσους συμφωνώ απόλυτα, τότε θα οργανωνόμουν σε μια παρέα ενός κυριακάτικου γλεντιού.

Δεν έχει υπάρξει τις τελευταίες δεκαετίες, μεγαλύτερη απόσταση μεταξύ του κόσμου που δηλώνει Αριστερός/Κομμουνίστρια κ.α., που συμμετέχει ή συμμετείχε σε διάφορες κινηματικές δραστηριότητες και των οργανωμένων δυνάμεων της Αριστεράς. Ίσως να είναι ήδη αργά, αλλά το πρώτο ακροατήριο, η πρώτη δεξαμενή για ένα σύγχρονο ρεύμα, κόμμα, μέτωπο δεν μπορεί να παρά να είναι αυτός ο κόσμος. Όπως το έγραφε ο σύντροφος Παναγιώτης Μαυροειδής πολύ ωραία: ««Το μεγάλο ζητούμενο είναι αν και πως μπορεί να δημιουργηθεί ένα μεγάλο πολιτικό ρεύμα πολιτικής υπέρβασης των χρεωκοπημένων αυτών πολιτικών στρατηγικών. Προς όφελος μιας αναγεννημένης επαναστατικής πολιτικής, που θα έχει ως μέτρο αλλά και «απόδειξη» της κομμουνιστικής στρατηγικής την πολιτική τακτική που θα αλλάζει τους συσχετισμούς, θα βγάζει την εργαζόμενη πλειοψηφία στο δρόμο, θα χαράζει τους δρόμους των νικηφόρων αγώνων και της ανατροπής. **Οι κομμουνιστές, κατά το όνομα και κατά τη θέση, από παράδοση ή από επιλογή, όλων των γενιών και ιστορικών διαδρομών, μπορούν να συγκροτήσουν τις δικές τους εστίες διαλόγου και κοινής δράσης, παίρνοντας στα χέρια τους την αναγέννηση της απελευθερωτικής κομμουνιστικής προοπτικής στον 21ο αιώνα. Αυτή την συνάντηση την έχουν ανάγκη όχι μόνο οι ίδιοι, αλλά και οι μυριάδες του κόσμου που ενώ κοιτάνε μαζικά προς τις ιδέες της Αριστεράς στο φόντο της καπιταλιστικής κρίσης, καθόλου ΔΕΝ ΠΕΙΘΟΝΤΑΙ από την πολιτική και τον πολιτισμό των σημερινών πολιτικών της φορέων»¹⁷.**

Ακριβώς σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να παίρνουμε πρωτοβουλίες διαλόγου και κοινής δράσης ακόμα και αν δεν είναι εφικτές κεντρικές πολιτικές συμφωνίες. Για το λόγο αυτό πιστεύω ότι είναι σημαντικό να στηριχθεί η πρόταση για μια Ανατρεπτική Πολιτική Κίνηση νεολαίας. Στο χώρο της νέας γενιάς είναι για πολλούς λόγους εφικτή μια τέτοια πρωτοβουλία. Σε πολλές στιγμές στο παρελθόν αναμετρηθήκαμε με την ανάγκη βημάτων στη λογική του αντικαπιταλιστικού μετώπου- ρεύματος για τη νέα γενιά, ωστόσο δεν αποδειχτήκαμε ιδιαίτερα δημιουργικοί και τολμηρές για να προχωρήσουμε¹⁸.

17 «Χρέος και αριστερά: το άγχος για πολιτική σταθερότητα δίδυμος αδελφός της διαχειριστικής πλάνης», Κείμενο που είχε αναρτηθεί στις 31 Μαΐου του 2011, στο aristero blog. Επειδή η σελίδα έχει αλλάξει, εδώ από άλλη πηγή: http://mauroskyknos.blogspot.gr/2011/05/blog-post_31.html

18 Αυτό κατά τη γνώμη μου είναι μια από τις πιο σοβαρές αυτοκριτικές που θα έπρεπε να κατατεθεί. Μετά το Δεκέμβριο και μέχρι το 2012, έπρεπε να είχαμε κάνει θαρρετά βήματα για τη συγκρότηση πρωτοβουλιών στη λογική του αντικαπιταλιστικού μετώπου και ρεύματος στη νέα γενιά. Οι μετέπειτα εξελίξεις έδειξαν ότι κάτι τέτοιο ήταν εφικτό.

Επίλογος

Ξέρω ότι το κείμενο ήταν τεράστιο και έτσι δε θα μπορέσει να αποτελέσει ουσιαστική «συμβολή» στο διάλογο για το συνέδριο. Ξέρω επίσης ότι δεν ήταν ούτε μάχιμο και συγκεκριμένο, ούτε βαθύ και θεωρητικό. Και γνωρίζω πολύ καλά, ότι σε πολλά κομμάτια του ίσως να φαίνεται σκληρό, απαξιωτικό και άδικο για την οργάνωση και τους συντρόφους και συντρόφισσες της.

Καλώ όμως όλους και όλες σας να σκεφτείτε ότι προδίδει πραγματικό άγχος και ενδιαφέρον, η επιλογή αφιέρωσης τόσο χρόνου για τη συγγραφή του και κυρίως τόσης προσωπικής έκθεσης. Αισθάνθηκα ότι είναι καλύτερο να καταγράψω σκέψεις πολλών ετών και να τις παρουσιάσω στο χαρτί, αποδεχόμενος την κριτική που μπορούν να προκαλέσουν, παρά να τις αφήσω κι άλλο να στριφογυρνάνε διαρκώς στο μυαλό μου. Και ακόμα περισσότερο, παρά να γίνονται κουτσομπολιό και ευτελής αντιπαράθεση. Πιο ουσιαστικής και συντροφικής διάλογος από την κατάθεση κειμένων και τη θεωρητική αντιπαράθεση δεν υπάρχει.

Αποτίμηση για το μέλλον όχι για το παρελθόν

Το πιο σημαντικό που θέλω να τονίσω είναι το εξής: **Η αποτίμηση που επιχειρήσα να κάνω δεν είναι για το παρελθόν. Δεν είναι για να αποδειχτεί αν είχε κάποιος/α δίκιο ή άδικο. Λίγη σημασία έχει αυτό. Η αποτίμηση είναι αναγκαία για το μέλλον.** Και όχι γενικά για το απώτερο μέλλον της ταξικής πάλης. Πιστεύω (ή τουλάχιστον ελπίζω και θα παλέψω για αυτό) ότι το παιχνίδι απέχει πολύ από το να τελειώσει. Είναι αρκετά πιθανό να είμαστε από χειρότερες θέσεις. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι το τοπίο φαντάζει πολύ πιο σκοτεινό από ότι ακόμα και λίγο χρόνια πριν. Όμως, αν κάτι πιστεύω για τον κόσμο του NAP και της νΚΑ είναι πως δεν θα φοβηθούν τα μελλούμενα. Δε θα βάλουν το κεφάλι στην άμμο μέχρι να περάσει μια μπόρα που θα διαρκέσει για πολύ.

Στις εξελίξεις που θα έρθουν, στα δύσκολα ερωτήματα που θα κληθούμε να απαντήσουμε, στις κρίσιμες αποφάσεις που θα κληθούμε ξανά να πάρουμε, η εκτίμηση για το τι κάναμε λάθος και σωστά στο παρελθόν, μπορεί να προσφέρει πολύτιμο έργο.

**Συντροφικά,
Θάνος Ανδρίτσος**